

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

**ANALÝZA OTÁZEK MODERÁTORA V POŘADECH DVACET MINUT
RADIOŽURNÁLU A DVTV**

**ANALYSIS OF HOSTS'S QUESTIONS IN THE PROGRAMMES
DVACET MINUT RADIOŽURNÁLU AND DVTV**

Bakalářská diplomová práce

Jana OPOČENSKÁ

Vedoucí práce: Mgr. Petra CHVOJKOVÁ, Ph.D.

Olomouc 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala pod vedením Mgr. Petry Chvojkové, Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité zdroje. Práce má 75 832 znaků.

V Olomouci dne .....

.....
Jana Opočenská

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí této bakalářské diplomové práce Mgr. Petře Chvojkové, Ph.D. za pomoc a cenné rady. Děkuji také všem ostatním, kteří mi při psaní práce věnovali svůj čas.

Abstrakt

Tato práce se zabývá analýzou a komparací otázek moderátora Martina Veselovského v politických interview pořadů Dvacet minut Radiožurnálu a DVTV. Jejím cílem je zjistit, zda se v souvislosti s přechodem k jinému typu média změnil způsob moderátorova tázání. Jako metoda byla zvolena formální analýza otázek a analýza otázek podle stylové hodnoty. Základní koncepty, jako je dialog, jeho mediální forma, role moderátora v rozhovoru nebo specifika obou zkoumaných pořadů, charakterizuje teoreticko-metodologická část práce. Analytická část obsahuje analýzu otázek šesti vybraných politických interview zkoumaných pořadů a jejich srovnání ve dvojicích se stejným hostem.

Klíčová slova

analýza otázek, moderátor, mediální dialog, interview, Martin Veselovský

Abstract

This bachelor thesis analyzes and compares questions of Martin Veselovský in the programmes Dvacet minut Radiožurnálu and DVTV to ascertain whether his questioning differs in relation to the change of the media type. It provides an analysis of the forms of questioning and analysis of the stylistic value of questions. The theoretical part deals with characterising media dialogue, the role of the host and the specifics of the analyzed programmes. The analytical part includes analysis and comparison of the host's questions used in six political interviews.

Key words

analysis of questions, host, media dialogue, interview, Martin Veselovský

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍLE PRÁCE	9
1. 1 Zvolená metodologie práce	9
2 TEORETICKO-METODOLOGICKÝ RÁMEC	11
2. 1 Dialog jako prostředek získávání informací.....	11
2. 1. 1 Užívání pojmů dialog, rozhovor a interview	11
2. 2 Dialog v pojetí konverzační analýzy	12
2. 2. 1 Hlavní pojmy konverzační analýzy	12
2. 2. 2 Střídání replik v rozhovoru.....	13
2. 2. 3 Transkript v konverzační analýze.....	14
2. 3 Řízená a institucionální forma dialogu.....	14
2. 3. 1 Střídání replik a asymetrie v institucionálních dialozích.....	15
2. 4 Charakteristika mediálního dialogu	16
2. 4. 1 Orientace mediálního dialogu na publikum.....	16
2. 5 Konflikt záměrů účastníků mediálního dialogu	17
2. 5. 1 Konflikt záměrů účastníků politického interview.....	17
2. 6 Role moderátora v mediálním dialogu	18
2. 6. 1 Pravomoci moderátora vyplývající z institucionální role.....	19
2. 6. 2 Konflikt rolí moderátora v politických interview	19
2. 6. 3 Konfrontačnost moderátora	20
2. 7 Mediální dialog v rozhlasovém a internetovém pořadu	21
2. 7. 1 Rozhlasové prostředí	21
2. 7. 1. 1 Pořad Dvacet minut Radiožurnálu	22
2. 7. 2 Internetové prostředí.....	22
2. 7. 2. 1 Videokanál DVTV	23

3 ANALYTICKÁ ČÁST	25
3. 1 Výběr výzkumného vzorku analýzy.....	25
3. 1. 1 Tematický rozbor rozhovorů s Jaroslavem Faltýnkem.....	26
3. 1. 2 Tematický rozbor rozhovorů s Věrou Jourovou.....	27
3. 1. 3 Tematický rozbor rozhovorů s Martinem Stropnickým	28
3. 2 Vymezení otázky jako základní analytické jednotky	29
3. 3 Formální analýza otázek.....	30
3. 3. 1 Souhrnné výsledky formální analýzy otázek.....	33
3. 3. 2 Komparace otázek v rozhovorech s Jaroslavem Faltýnkem.....	35
3. 3. 3 Komparace otázek v rozhovorech s Věrou Jourovou	36
3. 3. 4 Komparace otázek v rozhovorech s Martinem Stropnickým	38
3. 4 Analýza otázek podle stylové hodnoty.....	39
3. 4. 1 Výsledky analýzy otázek podle stylové hodnoty	41
4 ZÁVĚR.....	43
5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	45
6 SEZNAM TABULEK.....	49
7 SEZNAM OBRÁZKŮ	50
8 SEZNAM PŘÍLOH	51

ÚVOD

Politické rozhovory a debaty jsou nepostradatelné mediální formáty v každé demokratické společnosti. Zcela automaticky si je většinou spojujeme s televizním, případně rozhlasovým vysíláním. Konkrétně v českém prostředí to potvrzuje celá řada autorů věnujících se analýze televizních i rozhlasových rozhovorů a debat s politiky, patří mezi ně například Martin Havlík, Světlá Čmejrková, Jana Hoffmannová nebo Olga Müllerová. Digitalizace a nástup nových médií ale umožňuje přesunout politický rozhovor do zcela nového prostředí – na internet. Tato mediálně stále ještě nová platforma se od těch tradičních zásadně odlišuje svou multimediálností, neomezeným „časoprostorem“ a také odlišným přístupem k publiku.

Je tedy na místě položit si otázku, zda specifické podmínky internetového a navíc soukromého mediálního prostředí mají vliv na moderátora, přesněji na jeho způsob vedení mediálního dialogu s politikem. Právě moderátor, zástupce mediální instituce, nejvýrazněji ovlivňuje podobu, tematickou skladbu i celkové směřování rozhovoru, což činí výhradně s cílem získat informace pro diváka nebo posluchače. Ten si na základě obsahu rozhovoru vytváří své postoje k určité politické či společenské problematice, které následně mohou ovlivnit například jeho rozhodování při volbách. Moderátor tedy je, zjednodušeně řečeno, hlasem svého publika, v jehož zájmu rozhovor s politiky vede.

V českém mediálním prostředí se úkolu realizace (nejen) politického rozhovoru v internetovém prostředí ujal zpravodajsko-publicistický videokanál DVTV. Jedním z jeho moderátorů je Martin Veselovský, který před příchodem na DVTV moderoval politické rozhovory a debaty v České televizi a v Českém rozhlase. Stojí tedy za zjištěním, zda se jeho způsob řízení rozhovoru od přechodu k internetovému soukromému médiu nějakým způsobem nezměnil. To by totiž mohlo poukazovat na nekonzistenci, kterou by si profesionální moderátor neměl dovolit.

Způsob řízení rozhovoru lze zkoumat z mnoha různých hledisek. Moderátor totiž používá celou řadu nástrojů, prostřednictvím kterých ovlivňuje jeho průběh a směřování. Jedná se například o udělování a odebrání slova hostu, domáhání se odpovědi nebo obracení se na publikum. Zcela klíčovým nástrojem je ale pro moderátora kladení otázek – tedy základní prostředek získávání informací. Otázky lze přitom klást mnoha rozdílnými způsoby, přičemž samotná forma tázání má značný vliv na to, jak bude host odpovídat. Moderátor může pro odpověď poskytnout neomezený prostor nebo také hosta „zatlačit do kouta“ – a přitom se tázat v zásadě na totéž.

Rozhodování o tom, zda moderátor otázku politikovi položí tak či onak, je přitom zcela v jeho vlastní kompetenci. Je ale ve svém přístupu vždy konzistentní, nebo ho mění na základě toho, v jakém médiu aktuálně pracuje? Přechod Martina Veselovského z veřejnoprávních médií na internetový videokanál DVTV je možné využít právě ke zjištění odpovědi na tuto otázku.

1 CÍLE PRÁCE

Cílem této práce je na základě výzkumného vzorku zanalyzovat a porovnat způsob tázání Martina Veselovského v pořadech veřejnoprávního a soukromého média, z nichž navíc každé funguje na zcela odlišných platformách – rozhlasové a internetové. Konkrétně se bude jednat o rozhovory s politiky na videokanálu DVTV a v rozhlasovém pořadu Dvacet minut Radiožurnálu.¹

DVTV na rozdíl od veřejnoprávního Českého rozhlasu neupravuje činnost moderátora prostřednictvím etického kodexu. Navíc pro úspěšné fungování internetového videokanálu je naprosto stěžejní počet zhlédnutí jednotlivých rozhovorů. Kombinace těchto faktorů tedy přináší otázku, zda Martin Veselovský na DVTV neupustil od zažitého způsobu dotazování politických hostů a zda se u něj nezvýšila míra otázek indukujících konfrontační přístup – který by právě přitáhnul více diváků. Analýza otázek Martina Veselovského v těchto dvou rozdílných pořadech a jejich následná komparace by tedy měla přiblížit odpověď na výzkumnou otázku, zda změna charakteru média nějakým způsobem ovlivnila práci tohoto moderátora.

Vzhledem k dlouholeté kariéře Veselovského a velmi bohatému počtu rozhovorů pod jeho vedením není možné provést při rozsahu bakalářské práce dostatečně širokou a všeobecně vypovídající analýzu. Práce však může přinést jednoznačný závěr právě v rámci vybraného vzorku rozhovorů a zároveň posloužit jako základ pro rozsáhlejší analýzu.

1. 1 Zvolená metodologie práce

Jelikož jsou hlavními analytickými jednotkami práce otázky moderátora, byla jako stěžejní metodologie vybrána kvantitativní formální analýza otázek navržená Stevenem E. Claymanem a Johnem Heritage (2002). Ti na základě formálního roztřídění otázek sledují míru verbální agresivity tazajících se novinářů. Stejnou metodologii při analyzování způsobu tázání moderátorů využil v některých svých pracích také Havlík (2008a, 2008b), a právě z jeho způsobu dělení otázek podle formy bude analýza v této práci vycházet.

Formální analýzu otázek pak doplní Chlebounova (2003) kvantitativní analýza hodnotící otázky podle jejich stylové hodnoty. Tu pro zjištění míry konfrontace moderátorů využívá společnost Media Tenor při svých analýzách mediálních rozhovorů v diskusních pořadech České televize.

---

¹ Rozhlasový pořad Dvacet minut Radiožurnálu byl jako zástupce pořadu veřejnoprávního média zvolen z důvodu velmi podobné stopáže a totožného počtu účastníků rozhovoru (moderátor a jeden host).

Každá z těchto dvou metod hodnotí otázky na základě jiného kritéria (forma versus funkce), jejich kombinace tedy umožní širší pohled na způsob moderátorova tázání. Prostřednictvím obou kvantitativních analýz budou zjištěny poměry vybraných typů otázek v jednotlivých rozhovorech. Výsledky analýz budou následně srovnány a interpretovány. Poté bude možné určit, zda se v rámci sledovaného vzorku způsob vedení politického rozhovoru Martinem Veselovským proměňuje v závislosti na změně charakteru média, či nikoli.

2 TEORETICKO-METODOLOGICKÝ RÁMEC

Pro komplexní pochopení této práce bude v její první části vytvořen teoreticko-metodologický rámec, který vymezí a popíše základní koncepty nezbytné pro kontextualizaci analytické části. V následujících podkapitolách tedy bude charakterizován dialog a specifika jeho institucionální a mediální formy. Následně bude popsána role moderátora v mediálním dialogu a také záměry jeho účastníků. Nakonec budou v této části charakterizovány typy médií a konkrétní pořady, jimiž se práce zabývá.

2. 1 Dialog jako prostředek získávání informací

Moderátorovu práci spočívající ve vedení dialogu s hostem by nebylo možné správně chápat bez charakteristiky dialogu jakožto specifického prostředku, prostřednictvím kterého získáváme a předáváme informace.

Jedná se o interakci mezi dvěma a více účastníky, kteří se střídají v rolích mluvčího a posluchače. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 13) Důležitým rysem dialogu je jeho obsahová (tematická) soudružnost a situační zakotvenost. V dialogu se mohou objevit také monologické promluvy, a to v případě, kdy se ujme slova dominantní mluvčí, který pronáší rozsáhlejší nepřerušovanou promluvu. (Hirschová 2006: 205)

Zájem o dialog jako o předmět zkoumání se rozmohl v 60. letech minulého století, kdy vznikla řada analytických přístupů zabývajících se dialogem z hlediska sémiotického, interakčního a lingvistického – jedním z nejvýraznějších byla mezi nimi například konverzační analýza. Tento rozvoj souvisí s pokrokem audiovizuální techniky, který značně usnadnil pořizování záznamů rozhovorů, a tedy i jejich doslovné transkripty a následnou analýzu. (Marková, Müllerová a Hoffmannová 1999: 195)

2. 1. 1 Užívání pojmů dialog, rozhovor a interview

Pro snazší orientaci v této práci je potřeba věnovat samostatnou podkapitolu upřesnění významu termínu dialog a synonymně užívaných výrazů rozhovor a interview. **Dialog** je ze všech tří uvedených pojmů nejširší, zahrnuje totiž všechny typy dialogických textů (dialog může být například mluvený i psaný). **Rozhovor** je pak relativně užší pojem a většinou ho chápeme jako mluvenou formu dialogu. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 20)

Interview je, jak uvádí Hirschová, dialog se známou nebo významnou osobností uskutečněný v masových komunikačních prostředcích a má tedy institucionální charakter.² Osnova interview je navíc předem vypracována. (Hirschová 2006: 217-218)

Osvaldová a Halada pak považují interview a rozhovor za synonymní výrazy. Uvádějí, že jde o žurnalistickou metodu získávání informací, kdy na rozdíl od diskuse mají partneři jasně stanoveny role tazatele a odpovídajícího. (Osvaldová a Halada 2007: 93)

Jelikož rozhovory zkoumané v této práci odpovídají všem výše uvedeným definicím, jsou v práci označeny taktéž pojmy (mediální) dialog nebo (politické) interview.

2. 2 Dialog v pojetí konverzační analýzy

Řada pojmů užívaných v této práci vychází z takzvané konverzační analýzy (*conversation analysis*), což je jeden z nejvýraznějších směrů zkoumajících dialog. Své kořeny má v 60. letech minulého století, kdy se vyvinula z entometodologie.³ Jejím cílem je popsat zákonitosti organizace rozhovorů. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 9)

Při zkoumání rozhovoru konverzační analýza vychází z předpokladu, že jednotlivé interakční aktivity v něm se organizačně podmiňují, tedy že každý dialogický krok je formován kroky předchozími. Stejně tak se sám podílí na utváření kroků následujících. Pomocí konverzační analýzy je pak možné sledovat pouze takové jevy, které jsou v interakci patrné. Nepracuje se tedy se spekulacemi, skrytými motivacemi mluvčích nebo s historií jejich vztahů. Analýza rekonstruuje kroky jednotlivých účastníků dialogu, přičemž se zaměřuje na pravidelnosti a interakční zákonitosti struktury dialogu. (Marková, Müllerová a Hoffmannová 1999: 196)

2. 2. 1 Hlavní pojmy konverzační analýzy

Základní jednotkou dialogického textu je v konverzační analýze **replika**. Ta je chápána jako souvislý úsek textu pronesený jedním účastníkem dialogu bez přerušení nebo vystřídání jiným mluvčím. Pokud tedy nedojde k přerušení, může být replikou i výrazně dlouhý text, například při vyprávění příběhu. Replika se pak skládá z jedné nebo z více **výpovědí**, což jsou úseky textu zpravidla představující významově relativně uzavřené celky. Konec výpovědi většinou rozpoznáme podle klesající intonace. (Müllerová a Hoffmannová, 1994: 21)

---

² Viz kapitola 2. 3 Řízená a institucionální forma dialogu (str. 14).

³ Sociologický směr, který se zabývá sociálními interakcemi v každodenních situacích.

Vyšší jednotka dialogického textu, do které se seskupují jednotlivé repliky, se nazývá **sekvence**. Jde o skupinu replik, nejčastěji dvojic či trojic, jimiž na sebe dialogičtí partneři reagují a jejichž prostřednictvím řeší určitý komunikační úkol. Nejtypičtějším příkladem sekvencí jsou takzvané **párové sekvence**.⁴ Jedná se o dvojice replik, které zpravidla následují za sebou, přičemž pořadí jednotlivých replik ve dvojici je ustálené. (tamtéž: 23)

Jako příklady párových sekvencí lze uvést dvojice pozdrav-pozdrav, otázka-odpověď, nabídka-přijetí/odmítnutí. Pro párové sekvence je navíc typické, že po pronesení první repliky jedním z mluvčích se automaticky očekává reakce druhého mluvčího a doplnění sekvence jeho replikou. Pokud k tomu nedojde, první mluvčí má potřebu nevyřčení reakce nějak interpretovat, například nezdvořilostí dialogického partnera či jeho neznalostí. (Nekvapil 1999/2000: 82-83)

2. 2. 2 Střídání replik v rozhovoru

Mechanismus střídání replik nebo také mluvčích je základním konceptem konverzační analýzy. Aby mohlo během rozhovoru docházet k systematickému střídání mluvčích a aby mluvil vždy jen jeden z nich, nikoli všichni najednou, používají účastníci rozhovoru určitý systém pravidel, podle něhož jsou schopni určit vhodný moment pro převzetí repliky. Velmi jednoznačně ho lze rozpoznat v případě, kdy dosavadní mluvčí sám vyzve dialogického partnera k převzetí repliky, většinou položením otázky. (tamtéž: 81)

Pokud ale k takovéto výzvě nedojde, musí být dialogický partner schopen během promluvy mluvčího identifikovat vhodné místo pro zahájení vlastní repliky. Takovéto místo se označuje jako **potencionální předěl** a nachází se především v těch úsecích pronášené repliky, kde se vytváří hranice syntaktických konstrukcí, intonačních úseků nebo významových celků. Mluvčím jsou tyto hranice implicitně signalizovány poklesem hlasu, výraznou pauzou nebo neverbálními prostředky, například gestem, významným pohledem apod. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 27)

Jak uvádí Müllerová a Hoffmannová, mechanismus střídání mluvčích popsal jeden ze zakladatelů konverzační analýzy Harvey Sacks. Podle něj toto střídání probíhá na základě tří pravidel:

1. Aktuální mluvčí sám zvolí následujícího mluvčího (položením otázky či sdělením návrhu), přičemž ho označí například oslovením nebo gestem.

---

⁴ Müllerová a Hoffmannová používají pro párové sekvence označení replikové dvojice. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 23)

2. Jestliže aktuální mluvčí neurčí dalšího mluvčího, v momentu potencionálního předělu repliku přebírá kterýkoli z dalších účastníků rozhovoru. Při větším počtu účastníků rozhovoru se nezdá stávat, že potencionální předěl zaznamená více účastníků a začne jich mluvit hned několik najednou – dojde tedy k **přesahu**. Jako následný mluvčí se mezi ostatními prosadí buď ten, který zahájil repliku jako první, anebo mluvčí s hlasitějším nebo razantnějším projevem.
3. Jestliže aktuální mluvčí neurčí dalšího mluvčího a v momentu potencionálního předělu se žádný z dalších účastníků rozhovoru repliky neujme, může (většinou po významnější pauze) v promluvě pokračovat dosavadní mluvčí. (tamtéž: 27-28)

2. 2. 3 Transkript v konverzační analýze

Pro přesné zkoumání dialogických celků v rámci konverzační analýzy je nutné vycházet z vhodného textového materiálu, který zachycuje některé specifické jevy rozhovoru. K těmto účelům slouží právě transkript, který kombinuje standardní pravopis s prvky fonetické transkripce. (Nekvapil 1999/2000: 85)

Částečně tedy zachycuje i neverbální prvky, především finální pohyby intonace, pauzy či protahovanou výslovnost. Z transkriptu je pak také zřejmý sekvenční průběh rozhovoru, a to díky grafickému vyznačení přesahů a předávání replik mezi mluvčími. (Čmejrková 2013: 9)

V českém prostředí jsou transkripty vycházející z konverzační analýzy pořizovány například Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky, konkrétně v korpusu DIALOG, ve kterém jsou shromažďovány přepisy celé řady televizních rozhovorů. Systém značek užívaný pro tyto transkripty je mírně zjednodušen, zachycuje však všechny jevy uvedené výše. (tamtéž)

Stejný systém byl použit i pro přepis rozhovorů v této práci (použité transkripční značky jsou uvedeny v příloze č. 2). Metodicky transkripty v této práci vycházejí z manuálu pro přepisovatele Kaderky a Svobodové (2006).

2. 3 Řízená a institucionální forma dialogu

Dialogy lze charakterizovat a typizovat podle celé řady rysů – počet účastníků, prostředí, komunikační situace apod. Pro tuto práci je ale klíčové objasnit specifika mediálního dialogu, k čemuž je potřeba nejprve rozlišit dialogy spontánní a řízené. Rozdíl mezi nimi spočívá v tom, jestli a jakým způsobem je usměřňován jejich průběh a trvání.

Mezi **spontánní dialogy** řadíme například rozhovory mezi přáteli, v rodině, ve společnosti a podobně. Nejsou striktně časově omezeny, umožňují uvolněné a přirozené reagování účastníků. Především zde ale nejsou stanovena konkrétní pravidla, podle nichž by se účastníci měli ujímat slova. Záleží tedy pouze na tom, jak jsou sami aktivní. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 54-55)

Naproti tomu **řízený dialog** se realizuje tak, jak to určuje účastník s dominantní pozicí. Ta je dána jeho sociální rolí, která ho opravňuje dialog zahájit, usměrňovat a řídit – určuje tedy pořadí mluvčích, tematickou skladbu, délku dialogu apod. V tomto řízení rozhovoru se často drží ustálených norem a pravidel daných v té či oné komunikační situaci. Řadíme zde například rozhovory mezi lékaři a pacienty, učiteli a žáky, úředníky a občany apod. Specifikem těchto rozhovorů je také to, že často mají předem určený základní cíl, který je přímo součástí jejich struktury. (tamtéž)

Z uvedených příkladů řízených rozhovorů lze odvodit, že řídicím účastníkem je vždy zástupce konkrétní instituce. Tu lze podle Hoffmannové a Müllerové volně chápat jako organizaci (nebo také zařízení, podnik či úřad) s širší působností, která má určitý řád a pravidla, jimiž se řídí. Má pevné uspořádání a je určena k plnění předem daných úkolů. (Hoffmannová a Müllerová 2000: 7-9)

Právě příslušnost k instituci určuje zmiňovanou sociální roli a dominantní pozici při vedení dialogu. Je tedy možné říci, že řízené dialogy jsou ve většině případů **dialogy institucionální**. Podle Müllerové je institucionálnost rozhovoru určena také tím, že účastníci předem počítají s daností sociálních rolí a statusů. (Müllerová 2003: 117)

2. 3. 1 Střídání replik a asymetrie v institucionálních dialozích

Podle Havlíka existují tři typy střídání replik v institucionálních rozhovorech. Prvním z nich jsou takové případy, kdy mají jednotliví účastníci předem stanoveny a přiřazeny typy replik, příkladem může být sled otázek a odpovědí při jednání u soudu. Druhá skupina institucionálních rozhovorů se vyznačuje tím, že repliky distribuuje k tomu určená osoba, například předseda zasedání či schůze. Třetí typ pak kombinuje předchozí dvě skupiny, Havlík zde řadí například televizní politické debaty. (Havlík 2013: 197)

Jak uvádí Marková, Müllerová a Hoffmannová, specifickým jevem institucionálního dialogu je jeho asymetrická podstata. Ta se projevuje v těch rovinách rozhovoru, jako jsou například postavení účastníků, jejich znalosti a cíle, témata, argumentace apod. „*Komplexní asymetrie profesionál – laik je přítomna už na počátku dialogu a v jeho průběhu se neustále*

reprodukuje. Vztahy jako dominance, autorita, závislost i vzájemné „spolupůsobení“ jsou zde daleko více zřejmé než v jiných typech dialogu a jejich jazyková reflexe tedy stojí za pozornost [...].“ (Marková, Müllerová a Hoffmannová, 1999: 198-199)

Představitel instituce k produkování asymetrie používá celou řadu nástrojů. Například podobu a podrobnost odpovědi dalšího účastníka rozhovoru koriguje použitým typem otázky, příliš dlouhé a podrobné odpovědi může přerušit a také sám vybírá, na které repliky zareaguje a na které ne. Posuzuje relevanci témat a jejich pořadí. (tamtéž: 199)

2. 4 Charakteristika mediálního dialogu

Mezi institucionální dialogy se ze své podstaty řadí i dialogy mediální. Jejich realizace totiž probíhá v rámci masově mediálních institucí (v této práci také pouze mediální instituce), které McQuail definuje následovně: *„Tento pojem obecně odkazuje k souboru mediálních organizací a aktivit, k jejich vlastním formálním i neformálním pravidlům, jimiž se instituce řídí, a někdy i k právním a politickým požadavkům, které na ně klade společnost.“* Hlavní činností mediálních institucí je pak zveřejňování a šíření informací a kultury ve veřejné sféře. (McQuail 2009: 69)

Mediální dialogy mají ve svém základu dialogy přirozené, jsou ale jejich institucionalizovanou formou. Platí tedy, že mechanismus střídání mluvčích je v mediálním dialogu, stejně jako v institucionálním, regulován. Slovo zde uděluje moderátor – zástupce masově mediální instituce, konkrétně mediálního domu nebo veřejnoprávního média. Jeho hosté jsou ve svých přirozených právech omezeni tím, že čekají na udělení slova moderátorem a také svou úlohou pouze odpovídat, nikoli klást otázky. (Čmejrková 2013: 9)

V mediálním dialogu se tedy velmi výrazně projevuje zmiňovaná asymetrie typická pro institucionální dialogy. Za dvojici rolí profesionál – laik si zde již velmi konkrétně můžeme dosadit dvojici moderátor – host.

2. 4. 1 Orientace mediálního dialogu na publikum

Specifičnost mediálního dialogu mezi ostatními dialogy institucionálními zapřičiňuje velice důležitá rovina – a sice jeho orientace na publikum. Jedná se o charakteristickou komunikační podmínku, díky níž komunikace překračuje hranice primární řečové situace. Jde totiž o dialog nikoli jen mezi jeho přímými účastníky, ale směřuje rovněž k nepřítomným a tušeným třetím osobám, které mu naslouchají. V některých případech, především u televizních rozhovorů, je další skupinou adresátů ještě také publikum přítomné přímo ve

studiu. Některé moderátorovy repliky tak směřují k hostu i k publiku zároveň, některé jsou určeny pouze publiku – především úvodní a závěrečné formulace. (Čmejková 1999: 248-249)

„[...] dialogizovanost celku a jeho specifické zaměření na příjemce plní společný záměr: rozhovor předestírá publiku určité téma v podobě otázek a odpovědí, v podobě souhlasů a kontroverzí, v podobě pro a proti. Jevištní rozehrání těchto pro a proti má svou polyfonií ovlivňovat postoje publika, utvářet jeho názory, podněcovat jeho příští rozhodnutí.“ (tamtéž: 252)

2. 5 Konflikt záměrů účastníků mediálního dialogu

Dalším aspektem podstatně ovlivňujícím podobu mediálního dialogu je jeho téma, účel a záměr jednotlivých účastníků. Jednoduchým typem je takzvaný informativní rozhovor, kdy je hostem většinou odborník, který má publiku zprostředkovat informace z oblasti vědy, zdravotnictví, ekonomiky, kultury nebo z jiné oblasti. Takovýto host akceptuje moderátorovy otázky, většinou odpovídá seriózně a neodbíhá od tématu. (Čmejková 2013: 47-49)

V případě informačních rozhovorů tedy zpravidla mívají moderátor i host stejný záměr – podat publiku určité informace. Poněkud komplikovanější bývá situace v případě rozhovorů s politiky, které například Čmejková (2013) nebo Heritage a Clayman (2010) popisují jako samostatný publicistický žánr – politické interview.

2. 5. 1 Konflikt záměrů účastníků politického interview

V politických interview je moderátorovým záměrem především přimět svého hosta k jednoznačné odpovědi na otázku a k vyjádření jasného postoje k někdy až sporné či komplikované problematice. Naproti tomu záměrem politika je zalíbení se voličům a pozitivní prezentace jeho politické strany, k čemuž se snaží využívat pro něj výhodná témata, bez ohledu na moderátorovy otázky. Tento konflikt cílů moderátora a hosta by měl vést ke snaze sladit alespoň v nezbytné míře své záměry se záměry partnera. To se však zásadně komplikuje v kombinaci s dalším moderátorovým záměrem, a sice učinit rozhovor co nejzajímavější a nejatraktivnější pro publikum. Právě kontroverze a vyhrocené situace tedy často bývají dnešními moderátory vítány a dokonce podporovány. (Čmejková 1999: 248)

V tomto typu rozhovorů, kdy se kromě funkce informativní značně uplatňuje také funkce persvazivní, tedy často převažuje konfrontační styl nad kooperativním. (Hoffmannová 2013: 129)

Konflikty jsou typické především pro rozhovory s větším počtem politických hostů, tedy pro politické debaty či diskuse. Dochází v nich k soutěžení politických oponentů, kdy každý z nich usiluje o to, aby mluvil déle než ten druhý. V takovéto debatě často nejde o to dojít k nějakému řešení, ale porazit diskutujícího soupeře. Snahou moderátora by pak mělo být hlídání času promluv jednotlivých hostů. (Havlík 2008b: 6)

Konfrontační charakter politických rozhovorů a debat přispěl k tomu, že se tyto formáty staly oblíbeným druhem mediální zábavy. V odborné literatuře se pro pojmenování tohoto jevu setkáváme s označením *infotainment*, neboli informace a zábava, nebo také *confrontainment*, neboli konfrontace pro pobavení. (Čmejková 1999: 247)

Čmejková chápe tyto rozhovory jako komunikáty, ve kterých se dvě nebo více osob snaží sladit či konfrontovat své názory a prosadit svůj diskurz při co nejmenším možném potlačení vlastních zájmů. „*Výsledný komunikát vzniká jako prolnutí dvou a více různých diskurzů a je věcí rozsáhlejšího a hlubšího zkoumání, zda budeme výsledný text chápat jako homogenní, anebo heterogenní, jako prolnutí dvou a více různých textů.*“ (tamtéž: 263)

2. 6 Role moderátora v mediálním dialogu

Pojem moderátor pochází z latinského *moderator*, tedy správce, krotitel usměrňovatel. Tomuto významu odpovídá základní definice moderátora jakožto průvodce pořadem, besedou nebo diskusí, jehož úkolem je takovýto pořad uvádět, řídit a prezentovat. Zároveň je však prostředníkem mezi diváky a účastníky pořadu. (Osvaldová a Halada: 2007: 121)

Moderátor je tedy neoddělitelnou součástí mediální komunikace. Při vykonávání své funkce ale prochází všemi druhy komunikace: intrapersonální (při zpracovávání nových poznatků), interpersonální (při komunikaci s hostem), skupinovou (v rámci pracovního kolektivu, tedy redakce), meziskupinovou (komunikace v rámci organizační struktury různých redakcí) a konečně komunikací masovou a mediální. V posledním uvedeném případě je vnímán jako osobnost zastupující určitou mediální instituci, v jejímž zájmu komunikuje s publikem. (Buček 2012: 1)

Jeho úkolem však není pouze zastupování konkrétního média a komunikace s hosty a publikem. Moderátor je zároveň i tvůrčí pracovník zpravidla spojující několik tradičních žurnalistických profesí. Je tedy redaktorem, hlasatelem, reportérem, komentátorem, ale také režisérem a dramaturgem. Interpretuje předem připravené texty, jejichž je často sám autorem.

Velký podíl jeho práce tvoří také improvizace a pro ni nutný všeobecný přehled i hlubší znalost určitého oboru. (Osvaldová a Halada 2007: 121)

Podle Müllerové moderátor při vedení mediálního dialogu působí ve třech rolích, z nichž první dvě do jisté míry splývají. Zaprvé jde o roli **institucionální**, při které, jak bylo uvedeno výše,⁵ moderátor zastupuje mediální instituci a jejím jménem komunikuje s hostem i s publikem. Zadruhé moderátor naplňuje roli **interakční**, která vyplývá z toho, že je účastníkem dialogu a zároveň jej řídí a uděluje i odnímá slovo ostatním účastníkům. Zatřetí se jedná o roli **soukromou**, v rámci níž projevuje své názory a postoje k určitému tématu a také dává najevo svůj osobní vztah k hostovi. (Müllerová 2003: 118)

To, jakým způsobem moderátor své role zkombinuje, a zda některou z nich při vedení rozhovoru zdůrazní či naopak upozadí, je individuální záležitost. Důležitým faktorem je ale povaha mediální instituce, v jejímž rámci se rozhovor uskutečňuje. Například v soukromých médiích se oproti veřejnoprávním daleko výrazněji projevuje soukromá role moderátora, což se vyznačuje individuálním přístupem k hostům i k publiku a potlačením rysů institucionálnosti. (tamtéž: 117)

2. 6. 1 Pravomoci moderátora vyplývající z institucionální role

Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, zástupce instituce má v institucionálních dialozích nadřazenou pozici, která ho opravňuje rozhovor řídit. V případě mediálních dialogů, kdy instituci zastupuje moderátor, se ale tato jeho nadřazenost a asymetrie často projevuje daleko výrazněji než v řadě jiných institucionálních dialogů. Kromě práva odebírat slovo a tím určovat, jak dlouze bude host odpovídat, moderátor také nezřídka explicitně hodnotí, zda host odpověděl jednoznačně a podle očekávání. Moderátor také může hosta v adekvátních situacích kárat a používat vůči němu různé druhy verbální agresivity. Naopak host takováto práva nemá a jejich případné vymáhání z jeho strany je považováno za konfliktní jednání. (Čmejrková 2013: 9-10)

2. 6. 2 Konflikt rolí moderátora v politických interview

Podle Claymana a Heritage se moderátoři při tázání, především v politických interview, mají řídit dvěma základními normami. Na jedné straně by měl být jejich přístup objektivní a nestranný (*norm of objectivity*), zároveň by ale měli být schopni svému hostu oponovat a jeho tvrzení konfrontovat s předem zjištěnými fakty (*norm of adversarialness*). Obě tyto normy jsou

---

⁵ Viz kapitola 2. 4 Charakteristika mediálního dialogu (str. 16).

stejně důležité, zároveň jsou ale protichůdné. V politickém interview tedy dochází nejen ke konfliktu záměrů mezi jeho účastníky, ale navíc také ke konfliktu rolí jednoho z účastníků – moderátora. Jeho úkolem tedy je vybalancovat tento konflikt v takové míře, aby dokázal být politickému hostovi rovnocenným partnerem a oponentem, nikoli jeho „hláskou troubou“, a zároveň aby nemohl být nařčen z předpojatosti a zbytečné verbální agresivity. (Heritage a Clayman 2010: 227-228)

Tento konflikt může úspěšně vyrovnat takový moderátor, který během interview nepřekročí roli tazatele a neuchýlí se k přílišné konfrontačnosti. Právě když moderátor dokáže svou námitku vůči hostu formulovat do otázky a podložit ji ověřeným faktem, rozhovor zůstane v mezích takzvaného „neutrálního kruhu,“ v rámci kterého si moderátor může dovolit i konfrontační repliky. (tamtéž: 228)

2. 6. 3 Konfrontačnost moderátora

Termín konfrontačnost byl zvolen jako nejvýstižnější překlad anglického pojmu *adversarialness*, který zavádí Clayman a Heritage (2002, 2010) jako pojmenování takového přístupu, kdy moderátor na svého hosta vyvíjí zvýšený nátlak nebo až zneužívá své nadřazené pozice v rozhovoru. V této práci je užíván v synonymním poměru k pojmu agresivita, který v totožném významu uvádí Havlík (2008b).

Za indikátor konfrontačního přístupu moderátora je považováno například časté přerušování hosta nebo vysoká míra používání takových otázek, které jej nutí odpovědět pouze určitým způsobem. Havlík mezi ně řadí například otázky, jimž předchází kontextualizující úvod nebo zjišťovací otázky, především pokud má jejich tázací sloveso negativní formu. (Havlík 2008b: 22-25)

Hranice mezi tím, kdy se ještě moderátor nachází v onom neutrálním kruhu, a kdy už jedná vůči hostu příliš konfrontačně, přitom není zcela zřetelná. Způsob komunikace některých hostů si totiž žádá zvýšenou míru konfrontačnosti – přesto se ale nemusí jednat o neprofesionální agresivní přístup.

2. 7 Mediální dialog v rozhlasovém a internetovém pořadu

Cílem této práce je porovnat způsob řízení rozhovoru moderátorem v různých typech médií – konkrétně v rozhlasovém vysílání a na internetovém videokanálu. Je tedy nezbytné popsat v rámci teoreticko-metodologické části některá důležitá specifika obou těchto formátů i zkoumaných pořadů.

2. 7. 1 Rozhlasové prostředí

V rozhlasovém⁶ prostředí je rozhovor velmi často využívaný žánr. Podle Müllerové má rozhlasový rozhovor rysy institucionální a soukromé komunikace. „*Rozhovor v rozhlase se uskutečňuje ve skutečném institucionálním prostředí rozhlasového studia, je adresován posluchačům, kteří ho vnímají v reálných okolnostech a prostředích, ve svém soukromí jako zdroj poučení, relaxace, zábavy atp.*“ (Müllerová 2003: 116)

Problematika rozhlasového vysílání spočívá v tom, že se jeho příjemci musejí spolehnout pouze na zvukový kód. To způsobuje, že rozhlasové vysílání je posluchačem často vnímáno spíše jako kulisa. Absence obrazu tedy nutí moderátory rozhlasových pořadů ke kvalitním komunikačním výkonům a používání specifických komunikačních prostředků, které mají nahradit chybějící vizuální složku. Takovéto prostředky by měly zvyšovat explicitnost a srozumitelnost mluveného slova. Pro snazší orientaci posluchače je navíc nezbytná častá identifikace mluvčích ve vysílání, verbální popis situace ve studiu nebo také připomínání názvu rozhlasové stanice. Konkrétně u rozhlasových rozhovorů moderátor musí klást větší důraz na úvodní a závěrečné formulace, takzvané *prefatory statements*. Jedná se o repliky určené publiku, jejichž účelem je zasadit rozhovor do určitého kontextu a představit hosta.

Jelikož je v této práci analyzován pořad Českého rozhlasu, je důležité uvědomit si specifické prostředí této instituce jakožto veřejnoprávního média.⁷ Jako takové se totiž musí Český rozhlas kromě zákonných ustanovení řídit také interním etickým kodexem, který upravuje povinnosti celé instituce i jejích zaměstnanců. Na jeho dodržování dohlíží Rada pro Český rozhlas. Kodex nezapomíná ani na moderátory diskusních pořadů, které v článku 7 odstavci 4 explicitně zavazuje k nestrannosti a k „čestnému vedení“ diskuse: „*Moderátoři diskusních pořadů Českého rozhlasu jsou povinni zachovávat nestrannost. Posluchač by neměl z jejich vystupování v pořadu poznat, jaký zaujímají postoj k probíranému problému nebo*

---

⁶ Rozhlas je „*prostředek masové komunikace založený na akusticko-auditivním principu.*“ (Osvaldová a Halada 2007: 181) Může se jednat o veřejnoprávní nebo soukromou instituci.

⁷ Jeho fungování je upraveno zákonem a je financován především z koncesionářských poplatků, jejichž výši určuje Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR.

k diskutujícím. Moderátoři vždy usilují o otevřenou výměnu názorů mezi pozvanými diskutujícími, současně však dbají na dodržování pravidel čestně vedené diskuse.“ (Kodex Českého rozhlasu)

Kromě zásady nestrannosti etický kodex Českého rozhlasu zmiňuje například také úroveň jazykového projevu. Moderátoři se podle něj musejí striktně držet spisovného jazyka a nesmějí ve svých promluvách používat klišé nebo dobově populární výrazy. Oproti moderátorům soukromých médií, která nemají ze zákona stanovenou povinnost vedení etického kodexu, má tedy práce moderátorů Českého rozhlasu jasně definovány mantinely, které jsou pro ně navíc naprosto závazné.

2. 7. 1. 1 Pořad Dvacet minut Radiožurnálu

Publicistický pořad Dvacet minut Radiožurnálu od září 2006 živě vysílá celoplošná stanice Radiožurnál veřejnoprávního Českého rozhlasu, a to vždy od pondělí do pátku v 17:06. Za dobu svého fungování pořad vedla celá řada moderátorů, prvním z nich byl právě Martin Veselovský. Celkem v tomto pořadu moderoval 1221 rozhovorů, naposledy to bylo 26. září 2014.⁸ Dvacet minut Radiožurnálu pracuje s žánrem interview – moderátor se dotazuje jednoho hosta, kterým vždy bývá veřejně činná osoba, často například politik. Výjimkou byly například speciály věnované prezidentským volbám v roce 2013, kdy bylo do studia pozváno více prezidentských kandidátů. Délka pořadu činí zhruba dvacet minut.

2. 7. 2 Internetové prostředí

Podle Jiráka a Köpplové jsou všechna veřejně dostupná sdělení na internetu, zprostředkovaná například internetovými zpravodajskými portály nebo vyhledávači, součástí masových médií. (Jirák a Köpplová 2009: 21)

Internetová nebo také online média pak řadíme mezi takzvaná nová média. Jedná se o pojem, který se původně vztahoval ke všem komunikačním prostředkům vzniklým po nástupu televizního vysílání. Na konci minulého století se však náhled na nová média posunul a nyní tento termín označuje média založená na počítačových technologiích, pro které je typický takzvaný systém dvojí reprezentace. V něm jsou sdělení na horní úrovni čitelná v běžně srozumitelných kódech (text, obraz, zvuk), na spodní ale mají podobu binárního kódu, který díky existenci komunikačních sítí umožňuje šířit sdělení dříve nemožnou rychlostí. I z tohoto

---

⁸ Dostupné z Audioarchivu Českého rozhlasu.

důvodu přinesla nová média radikální změnu v oblasti distribuce mediálních obsahů. (Reifová 2004: 134)

Online prostředí je také specifické svou multimedialitou. Ta umožňuje integraci většího počtu dosud známých médií v jednom uživatelském prostředí. Multimédia navíc mohou mít interaktivní charakter, díky kterému má uživatel možnost podat okamžitou zpětnou vazbu, například prostřednictvím komentáře nebo hodnocení. (Osvaldová a Halada 2007: 123-124)

Mediální obsahy zprostředkované na internetu jsou velmi rozmanité a není příliš snadné určit jejich obecné rysy – často už zde nemůžeme mluvit o klasických žurnalistických žánrech. Konkrétně rozhovor může mít v internetovém prostředí nekonečně mnoho různých podob a způsobů zpracování. Oproti rozhlasovému rozhovoru, který má například přesně časově ukotvený začátek a konec, stopáž i svůj průběh, rozhovor v internetovém prostředí nemá žádné podobné limity. Pokud je však veden pod záštitou online média fungujícího jako instituce, nelze mu upřít alespoň jednu charakteristickou vlastnost, kterou má společnou právě i s rozhlasovým rozhovorem – a sice institucionálnost.

2. 7. 2. 1 Videokanál DVTV

DVTV je zpravodajsko-publicistický videokanál, někdy také označovaný jako internetová televize, fungující od května 2014 na platformě online deníku Aktuálně.cz a stojící na moderátorské dvojici Martina Veselovského a Daniely Drtinové. Produkty videokanálu jsou nejčastěji rozhovory většinou s jedním, někdy ale i se dvěma hosty, kterými jsou veřejně činné osoby.⁹ Nové rozhovory jsou publikovány každý den, přičemž ve všední dny jich vychází vždy více než o víkendech. Ve vedení rozhovorů se Veselovský a Drtinová pravidelně střídají. V říjnu 2015 dvojici doplnil reportér Filip Horký, který pro DVTV natáčí krátké rozhovory a reportáže v terénu. Standardně jsou pak rozhovory DVTV natáčeny v newsroomu vydavatelství Economia.

Rozhovory jsou přístupné online ve formátu audiovizuálního materiálu, respektive videí, jejichž stopáž činí většinou zhruba dvacet minut. Z důvodu větší svobody při tvorbě internetových obsahů to ale není pravidlem. Na rozdíl od rozhovorů v rozhlase nejsou rozhovory na DVTV vysílány živě,¹⁰ divák si je tedy pouští ze záznamu. Do obsahu videa ale není před jeho publikováním žádným způsobem zasahováno, pouze jsou sestříhány záběry

---

⁹ Oproti Dvaceti minutám Radiožurnálu se skladba hostů na DVTV liší – mnohem častěji se například jedná o osoby z kulturního prostředí nebo o odborníky z různých odvětví.

¹⁰ V opačném případě bychom hovořili o takzvaném live streamu.

z jednotlivých kamer. Každé video je opatřeno titulkem, v němž nechybí jméno hosta. Pod videem se navíc nachází krátký text shrnující téma rozhovoru.

Videokanál DVTV je provozován soukromou společností Online Partners,¹¹ která videoobsah dodává mediálnímu vydavatelství Economia. Přestože je DVTV soukromé médium, prezentuje se jako „webová televize veřejné služby.“ Jedná se o první takovýto projekt v českém mediálním prostředí.

---

¹¹ Veselovský a Drtinová jsou podle online výpisu z obchodního rejstříku každý čtvrtinovým vlastníkem společnosti.

3 ANALYTICKÁ ČÁST

Obsahem této části práce bude kvantitativní analýza otázek moderátora Martina Veselovského, které položil svým hostům při vedení tří rozhovorů rozhlasového pořadu Dvacet minut Radiožurnálu (dále jen Dvacet minut) a tří rozhovorů videokanálu DVTV. Výsledky analýzy budou srovnány a interpretovány v rámci dvojic se stejným hostem.

Jako výzkumný materiál budou pro analýzu sloužit transkripty rozhovorů zpracované podle manuálu pro přepisovatele Kaderky a Svobodové (2006), které jsou v úplné podobě uvedeny v přílohách této práce. V kombinaci s transkripty budou využity také záznamy jednotlivých rozhovorů, které jsou dostupné online.

3.1 Výběr výzkumného vzorku analýzy

Pro analýzu byly vybrány tři rozhovory vedené Martinem Veselovským v rozhlasovém pořadu Dvacet minut a stejný počet rozhovorů vedených tímto moderátorem v internetovém pořadu DVTV.¹²

Tohoto moderátora jsem zvolila i dle návrhu Havlíka, který Veselovského v pozitivním slova smyslu označuje za „*moderátora ze starých časů*.“ (Havlík 2008b: 4) Podle Havlíka totiž neklade hostům – politikům „*dotazy vyhocené citováním názorů politických oponentů*,“ (tamtéž) navíc například v porovnání s moderátorem Václavem Moravcem tolik nevyužívá následných otázek a námitek, které nasvědčují agresivnějšímu způsobu vedení rozhovoru. Veselovský je vnímán spíše jako moderátor, který (alespoň doposud) nepodleh trendu v oblasti politických rozhovorů a debat, jehož cílem je především vyvolat konflikt a kontroverzi. Ve veřejnoprávních médiích ovšem práci moderátora upravuje etický kodex, který zavazuje k nestrannosti a vyváženosti. V soukromém médiu podobná platforma neexistuje a Havlík proto konstatuje, že srovnání moderátorské práce Veselovského ve veřejnoprávním a soukromém médiu by mohlo přinést odpověď na otázku, zda má charakter média na způsob vedení politického rozhovoru nějaký vliv a zda se Veselovského nekonfliktní styl moderování nemůže v soukromé mediální sféře proměnit v agresivnější. (tamtéž)

Při selekci analytického vzorku bylo záměrem vybrat tři dvojice rozhovorů tak, aby byl spojujícím prvkem každé dvojice stejný host, který přijal pozvání do obou zkoumaných pořadů. Po provedení analýzy otázek budou srovnány výsledky právě v rámci každé dvojice rozhovorů

---

¹² Počet tři a tři rozhovory považují za vhodný pro rozsah bakalářské práce, zároveň je však dostatečný pro dosažení vypovídajících výsledků.

se stejným hostem. Důvodem je rozdílná individualita jednotlivých hostů, což může samo o sobě zapříčinit změnu způsobu komunikace moderátora. Je-li cílem práce posoudit, zda dochází ke změně způsobu vedení rozhovoru moderátorem pouze na základě změně charakteru média a formátu pořadu, je potřeba co nejvíce eliminovat ostatní faktory, které by mohly případnou změnu způsobit.

Je také nutno zdůraznit, že byly vybírány rozhovory pouze s politickými hosty, a to z důvodu specifčnosti politických interview,¹³ kromě toho právě politici bývají nejčastěji hosty Martina Veselovského. V úvahu pak byli bráni pouze ti političtí hosté, kteří alespoň jednou přijali pozvání do obou analyzovaných pořadů. Bylo zjištěno, že takovýchto hostů je celkem 29.¹⁴ Pro vybrání finálních dvojic rozhovorů byla stanovena kritéria co možná nejpodobnější stopáže a co nejbližšího data. Mezi některými rozhovory byl časový rozestup i několik let a host v takovém případě někdy zcela změnil svou politickou funkci, což mohlo opět ovlivnit moderátorův přístup. Proto byly vybrány takové rozhovory, kde časový rozestup nehraje výraznou roli.

Na základě těchto kritérií byly pro analýzu vybrány rozhovory s Jaroslavem Faltýnkem, Věrou Jourovou a Martinem Stropnickým. Shodou okolností jsou tyto hosté členy politického hnutí ANO, které se v době realizace všech vybraných rozhovorů podílelo na vládě České republiky – jedná se tedy o rozhovory s vysoce odpovědnými politiky. Vybrané dvojice rozhovorů blíže charakterizují následující podkapitoly, a to z hlediska tematického a také z hlediska jejich časového rozvržení.

3. 1. 1 Tematický rozbor rozhovorů s Jaroslavem Faltýnkem

Vybrané rozhovory Martina Veselovského s Jaroslavem Faltýnkem od sebe dělí časový rozestup dlouhý zhruba rok a půl. V době rozhovoru ve Dvaceti minutách z 27. 2. 2014 Faltýnek zastával funkci předsedy poslaneckého klubu hnutí ANO a při rozhovoru na DVTV vydaném 2. 10. 2015 byl také navíc prvním místopředsedou hnutí ANO.

V rozhlasovém rozhovoru byly probíranými tématy navrácení státní podpory bioplynovým stanicím, zájmy společnosti Agrofert v této oblasti a s tím související možnost střetu zájmů Faltýnka. V druhé polovině rozhovoru Veselovský kladl otázky zaměřené na návrh změny jednacího řádu Poslanecké sněmovny, který v té době chystalo právě hnutí ANO. Nutno

---

¹³ Viz podkapitola 2. 5. 1. Konflikt záměrů účastníků politického interview (str. 17).

¹⁴ Tento údaj je platný k datu 31. 12. 2015. Seznam všech do tohoto data nalezených rozhovorů s politiky, kteří byli alespoň jednou hosty Martina Veselovského v pořadech Dvacet minut a zároveň DVTV, je uveden v příloze č. 1 na přiloženém CD.

zmínit, že tato témata byla pro Faltýnka, jakožto poslance a jednoho z nejvlivnějších politiků hnutí ANO, poměrně citlivá.

Rozhovor pro DVTV byl specifický tím, že se nenatáčel tradičně v newsroomu vydavatelství Economia, ale na půdě Poslanecké sněmovny bezprostředně po mimořádné schůzi týkající se návrhu zřízení vyšetřovací komise pro zakázky České pošty. Moderátor rozhovor nezačal obvyklým kontextualizujícím úvodem určeným publiku (tzv. *prefatory statement*), ale hosta představil jen velmi stručně (což zachycuje časový údaj v tabulce č. 1). Na dalším průběhu rozhovoru se ale tato okolnost nijak neprojevila. Prvním tématem byla právě schůze poslanců, na což pak navázalo téma neschopnosti koaličních partnerů se v této oblasti, ale i v dalších důležitých oblastech, shodnout. Dále Veselovský nastolil téma, které bylo pro Faltýnka mnohem méně komfortní, a sice účast bývalé místopředsedkyně hnutí ANO a bývalé starostky Prahy 10 Radmily Kleslové v dozorčích radách státních a městských firem a s tím spojené finanční odměny. Na to pak navázalo téma obecného způsobu obsazování politiků do dozorčích orgánů městských firem a jejich odměňování.

Tabulka č. 1 – Naměřené časy v rozhovorech s Jaroslavem Faltýnkem

	Dvacet minut Radiožurnálu	DVTV
Celkový čas pořadu	20 minut 18 sekund	21 minut 28 sekund
Čas znělek	8 sekund	16 sekund
Čas promluv moderátora určených publiku a přivítání hosta (prefatory statements)	35 sekund	7 sekund
Čas otázek moderátora	5 minut 25 sekund	6 minut 45 sekund
Čas odpovědí hosta	14 minut 10 sekund	14 minut 20 sekund

3. 1. 2 Tematický rozbor rozhovorů s Věrou Jourovou

Rozhovory Martina Veselovského s Věrou Jourovou proběhly v časovém rozestupu deseti měsíců. V době rozhovoru ve Dvaceti minutách z 6. 12. 2013 Jourová zastávala funkci první místopředsedkyně hnutí ANO, v rozhovoru pro DVTV vydaném 4. 10. 2014 pak hovořila v roli první místopředsedkyně hnutí ANO a současně odstupující ministryně pro místní rozvoj a kandidátky na post eurokomisařky.

Probíranými tématy byly v rozhovoru ve Dvaceti minutách schvalování státního rozpočtu, problém čerpání dotací z evropských fondů spojený s oslabením koruny a především pak jednání o budoucí vládě. Většinou se tedy nejednalo vyloženě o konfrontující témata.

V rozhovoru na DVTV se otázky Martina Veselovského týkaly hlavně slyšení Věry Jourové před Evropským parlamentem jakožto kandidátky na post eurokomisařky. Konkrétně se pak Veselovský nejvíce soustředil na nekonzistenci názorů Jourové ohledně kvót pro ženy, které byly jedním z předmětů onoho slyšení. Dalšími tématy v rozhovoru byly návrhy na nástupce Jourové ve funkcích první místopředsedkyně ANO a ministryně pro místní rozvoj a nakonec neexistující program pražské organizace hnutí ANO pro komunální volby v roce 2014. V tomto rozhovoru tedy byla velká část témat pro Jourovou značně nekomfortní.

Tabulka č. 2 – Naměřené časy v rozhovorech s Věrou Jourovou

	Dvacet minut Radiožurnálu	DVTV
Celkový čas pořadu	20 minut 44 sekund	22 minut 3 sekundy
Čas znělek	8 sekund	16 sekund
Čas promluv moderátora určených publiku a přivítání hosta (prefatory statements)	44 sekund	22 sekund
Čas otázek moderátora	7 minut 12 sekund	6 minut 51 sekund
Čas odpovědí hosta	12 minut 40 sekund	14 minut 34 sekund

3. 1. 3 Tematický rozbor rozhovorů s Martinem Stropnickým

Třetí dvojici rozhovorů s politickým hostem Martinem Stropnickým od sebe dělí jedenáct měsíců, přičemž v době obou rozhovorů zastával Stropnický funkci ministra obrany za hnutí ANO. Rozhovor ve Dvaceti minutách se uskutečnil 10. 4. 2014, rozhovor na DVTV byl vydán 11. 3. 2015.

V rozhovoru ve Dvaceti minutách se Veselovský ptal hosta na návštěvu generálního tajemníka NATO v České republice a jeho kritiku stavu české armády. Na to navázalo téma podfinancování armády, které bylo pro Stropnického poměrně konfrontační. Další otázky Veselovského se týkaly názoru Stropnického na vyslání jednotek NATO na Ukrajinu, postupu prodeje bitevníků L-159 Iráku a posledním tématem byl důvod pro ministrův zákaz hraní státní hymny na plese české armády.

V rozhovoru na DVTV se otázky Veselovského týkaly neúspěšného boje Stropnického o post prvního místopředsedy hnutí ANO, zda mu nevadí spolupráce dnes už bývalé místopředsedkyně hnutí ANO Radmily Kleslové se Státní bezpečností před rokem 1989 a jak velkou autoritu má v hnutí Andrej Babiš. Právě tato témata byla pro Stropnického velmi nekomfortní. Následovaly otázky týkající se novely branného zákona o znovuzavedení povinných odvodů a nakonec okolností, při nichž by měli být na českém území trvale vojáci NATO.

Tabulka č. 3 – Naměřené časy v rozhovorech s Martinem Stropnickým

	Dvacet minut Radiožurnálu	DVTV
Celkový čas pořadu	21 minut 17 sekund	21 minut 15 sekund
Čas znělek	8 sekund	16 sekund
Čas promluv moderátora určených publiku a přivítání hosta (prefatory statements)	37 sekund	20 sekund
Čas otázek moderátora	4 minuty 52 sekund	4 minuty 42 sekund
Čas odpovědí hosta	15 minut 40 sekund	15 minut 57 sekund

3. 2 Vymezení otázky jako základní analytické jednotky

Jelikož byla jako metodologie v této práci zvolena analýza otázek, je potřeba vymezit samotný pojem otázka jakožto základní analytickou jednotku.

Jako otázka bývá označována výpověď s interogativní funkcí, jejímž záměrem je získat informaci, kterou mluvčí v okamžiku promluvy postrádá. (Karlík a kol. 2012: 588) Otázku lze také považovat za druh výzvy vůči adresátovi. (tamtéž: 608)

Müllerová pak upozorňuje na významový rozdíl mezi pojmem otázka a tázací věta. Uvádí, že „označení otázka staví spíše do popředí stránku významovou, funkční, vyjádření snahy něco se dozvědět, bez ohledu na způsob tohoto vyjádření.“ (Müllerová 1982: 200) Termín tázací věta pak spíše vystihuje jazykové vlastnosti výpovědi, jako jsou například stoupavá intonace nebo použití tázacích částic. (tamtéž)

Při analýze budu vycházet z pragmatické definice otázky, kterou formulovala Čmejrková následovně: „Otázkou tedy budeme nazývat vše, co chápe interviewovaná osoba

jako výzvu k podání informace.“ (Čmejrková 1999: 256) V tomto pojetí tedy otázka může mít formu nejen tázací věty, ale také prostého konstatování.

3.3 Formální analýza otázek

Stěžejní metodou této práce je formální analýza otázek, tedy metoda kategorizace otázek na základě jejich formy. Autory jsou Steven E. Clayman a John Heritage, kteří jejím prostřednictvím sledují indikátory agresivity moderátorů v politických rozhovorech. Za takové indikátory je považováno nadužívání zjišťovacích (především pak zjišťovacích negativních), komplexních či následných otázek. (Clayman a Heritage 2002: 754-766)

Formální analýzu otázek jako vhodnou metodu pro sledování práce moderátorů využil také Martin Havlík. Pro tuto práci přejímám typologii otázek tak, jak byla navržena právě v jeho pracích *Otázky Václava Moravce* (2008a) a *Poznámky k práci moderátorů televizních politických debat a rozhlasových interview* (2008b). Havlík zde sleduje několik kategorií otázek, z nichž některé považuje za možné nástroje nátlaku moderátorů na hosty.

Formální analýza otázek v této práci bude všechny moderátorovy otázky řadit do následujících kategorií:

Jednoduché otázky jsou takové, kterým nepředchází kontextualizující úvod, ani po nich nenásledují žádná upřesnění či vysvětlení. (Havlík 2008a: 198)

Ukázka č. 1 (DVTV, 4. 10. 2014) – příklad jednoduché otázky

MV: udělala ste při tom slyšení před evropským parlamentem nějakou chybu?

Komplexní otázky jsou oproti jednoduchým složeny z kontextualizujícího konstatování a vlastní otázky. Podle Claymana a Heritage tato úvodní konstatování napomáhají učinit tázání srozumitelnější pro publikum. Moderátorům a novinářům ale také umožňují do otázky zahrnout konfrontační výpovědi, které hosta při odpovídání primárně nutí k tomu, aby tyto výpovědi vyvracel či vysvětloval. Ne vždy jsou komplexní otázky užívány pouze k tomuto účelu, jejich vysoká frekvence ale podle Claymana a Heritage může indikovat konfrontační přístup. (Clayman a Heritage 2002: 755)

Ukázka č. 2 (DVTV, 4. 10. 2014) – příklad komplexní otázky

MV: no. když se podívám do deníku právo že šestadvacátého července tohoto roku. otázka na vás. jaký máte názor na kvóty

v politice. (.) negativní. sedmého osmý dvatisíce čtrnáct rozhovor pro euroskep. kvóty dané natvrdo nemám ráda říkáte. podme ženám otevřít cestu bez kvót. (.) prvního desátý, grilování před evropským parlamentem, říkáte že budete pokračovat v práci své předchozí předchůdkyně vivien redingové mimo jiné, v povinných kvótách pro velké firmy. nemělo vás napadnout že ta nekonzistentnost v názorech bude (.) dráždivá pro poslance?

Otevřené otázky nekladou respondentovi pro formulaci odpovědi žádná omezení. (Havlík 2008a: 198) Naopak mu umožňují podat co nejobširnější výklad. (Müllerová 2013: 97)

Ukázka č. 3 (DVTV, 2. 10. 2015) – příklad otevřené otázky

MV: pardon. proč je jiná?

Zavřené otázky oproti otevřeným vyžadují co nejstručnější odpověď, jejíž podobu mají tendenci dopředu ovlivňovat. (Havlík 2008a: 198) Mezi zavřené otázky se řadí především otázky zjišťovací, vylučovací, ale v některých případech také doplňovací – například pokud obsahují tázací slova *kdo, co* nebo *který*. (Müllerová 1982: 203)

Ukázka č. 4 (Dvacet minut Radiožurnálu, 27. 2. 2014) – příklad zavřené otázky č. 1

MV: ano a o tom mluvím. (.) je tedy logicky smysluplné očekávat že až bude případně nějaká zase ee jaksí vrácena zpět státní podpora, (nádech) že více chovatelů dobytka bude chtít stavět bioplynové stanice?

Ukázka č. 5 (Dvacet minut Radiožurnálu, 27. 2. 2014) – příklad zavřené otázky č. 2

MV: předložil ste návrh na změnu zákona která by měla vrátit státní podporu bioplynovým stanicím. zajímá mě kterým.

Doplňovací otázky vždy začínají tázacím výrazem (*kdo, co, kdy, jak, proč* apod.), kterým vytvářejí prázdnou pozici, do níž je potřeba dosadit odpověď. (Čmejková 2003: 92)

Ukázka č. 6 (Dvacet minut Radiožurnálu, 10. 4. 2014) – příklad doplňovací otázky

MV: kolik bylo včera navrhováno?

Zjišťovací otázky jsou často používány v případech, kdy chce moderátor od hosta získat jednoznačné sdělení. Vyžadují totiž jednoznačnou odpověď *ano* nebo *ne* – v mediálním dialogu je pak většinou očekáváno rozvedení této odpovědi. (Čmejrková 1999: 256)

Zjišťovací otázky jsou podle Havlíka klíčovým prostředkem současných moderátorů. Omezují totiž možné odpovědi, a ty pak mohou být od hostů snáze vymáhány. Často tedy slouží jako nástroj pro „zatlačení do kouta.“ (Havlík 2008b: 21)

Ukázka č. 7 (DVTV, 4. 10. 2014) – příklad zjišťovací otázky

MV: jedinou věc kterou má hnutí ano v praze je jedna stránka s větami prostě to zařídíme. to je ten program který ste okomentovala?

Vylučovací otázky dávají hostu na výběr pouze dvě alternativy, kterými může odpovědět. Jedná se tedy o další prostředek, pomocí něhož moderátor může udržet rozhovor v určitých mantinelech. (Čmejrková 1999: 257)

Ukázka č. 8 (DVTV, 11. 3. 2015) – příklad vylučovací otázky

MV: pane ministře vy ste to sám nazval. skoro mám pocit že se tomu vyhýbáte. máte problém s tím že ona pracovala pro estébé nebo ne?

Výzvodé otázky - Havlík jimi označuje takové výpovědi, které nemají formu tázací věty. (Havlík 2008a: 198) Přesto však explicitně, v některých případech ale také s velkou mírou implicitnosti, obsahují výzvu k podání informace. (Müllerová 1982: 202) Výzvodé otázky, podobně jako zjišťovací, moderátor často využívá pro získání jednoznačné odpovědi. Do podoby prostého konstatování totiž mohou být lépe formulovány námitky, nesouhlasné poznámky a další výzvy k reakci, které mohou hosta nějakým způsobem „směřovat“.

Ukázka č. 9 (Dvacet minut Radiožurnálu 6. 12. 2013) – příklad výzvodé otázky

MV: [pardon paní] místopředsedkyně před chvílí ste říkala že vám to sice nikdo nevěří, ale že se nebavíte o postech a teď mi říkáte že pan sobotka už k panu zemanovi nosí jména.

Negativní otázky jsou takové, ve kterých má tázací sloveso negativní formu – negativně tedy mohou být formulovány pouze otázky zjišťovací. Podle Havlíka jsou „jedním z největších možných vychýlení tazatele, který je zavázán klást dotazy, směrem k vyjadřování názoru, aniž by ovšem byla narušena jeho neutralistická pozice.“ (Havlík 2008b: 25)

Ukázka č. 10 (DVTV, 4. 10. 2014) – příklad negativní otázky

MV: tak. vy ste kromě jiného, paní Jourová řekla před evropským parlamentem že ste se o byznys Andreje Babiše vašeho stranického šéfa nikdy nezajímala. nebyla tohle chyba?

Následné otázky používá moderátor v případě, kdy chce nechat respondenta upřesnit nebo více rozvést odpověď na předchozí otázku. Moderátoři s jejich pomocí udržují v rozhovoru téma, které je podle jejich úsudku důležité. Často se ale prostřednictvím následných otázek ptají jinými slovy na totéž, přestože je zřejmé, že host (většinou právě politik) bude odpovídat pořád stejně – každá další sekvence započnutá následnou otázkou se pak jeví jako zbytečná a někdy až konfrontační. Vysoká frekvence následných otázek proto může taktéž nepřímo indikovat konfrontačnost moderátora. (Clayman a Heritage 2002: 757-758)

Ukázka č. 11 (Dvacet minut Radiožurnálu 6. 12. 2013) – příklad následné otázky

MV: =takhle úplně sem se neptal. ptal sem se jaký pocit máte z těch budoucích koaličních jednání nebo budoucně koaličních jednání.

Návodné otázky jsou takové, které silně preferují určitou odpověď hosta, jejich nadužívání tedy může taktéž indikovat konfrontační přístup moderátora. Často jsou formulovány v podobě zjišťovací otázky, případně jim předchází kontextualizující výpověď. (Havlík 2008a: 198)

Ukázka č. 12 (Dvacet minut Radiožurnálu 10. 4. 2014) – příklad návodné otázky

MV: MV: byla to celé vojenská akce. když lidé vstupují do armády, přísahají v textu přísahy věrnost české republice a (.) už devatenáct let ten ples probíhá, je to slavnostní záležitost jak ste sám říkal se zástavami ve španělském sále. nemyslíte. že se to třeba někoho z těch vojáků mohlo dotknout?

3. 3. 1 Souhrnné výsledky formální analýzy otázek

V této podkapitole budou souhrnně uvedeny hodnoty zjištěné metodou formální analýzy otázek. Jejich porovnání a interpretaci se pak budou věnovat následující podkapitoly.

Kompletní výsledky formální analýzy moderátorových otázek ze všech zkoumaných rozhovorů shrnuje následující tabulka č. 4. Z důvodu nestejného množství položených otázek v jednotlivých rozhovorech je kromě absolutních hodnot uveden také procentuální podíl sledovaných typů otázek z celkového počtu otázek v daném rozhovoru.

Pro správné pochopení výsledků uvedených v tabulce je taktéž nutné podotknout, že každá otázka byla zařazena (podle postupu Havlíka, 2008a) minimálně do tří kategorií: jednoduché/komplexní otázky; otevřené/zavřené otázky a doplňovací/zjišťovací/vylučovací/výzvolové otázky (v tabulce č. 4 naznačeno tučnějším ohraničením). Součet otázek v těchto kategoriích se tedy musí rovnat celkovému počtu otázek v konkrétním rozhovoru. Toto neplatí pro kategorie negativních, následných a návodných otázek, kam mohly být moderátorovy repliky taktéž zařazeny (v některých případech otázky spadaly pod všechny tyto kategorie).

Tabulka č. 4 – Přehled typů otázek podle formy užitých Martinem Veselovským ve sledovaných rozhovorech

Typy otázek podle formy	Faltýnek Dvacet minut	Faltýnek DVTV	Jourová Dvacet minut	Jourová DVTV	Stropnický Dvacet minut	Stropnický DVTV
Jednoduché	9 (45 %)	20 (54,05 %)	20 (58,82 %)	26 (61,9 %)	22 (64,71 %)	20 (54,05 %)
Komplexní	11 (55 %)	17 (45,95 %)	14 (41,18 %)	16 (38,1 %)	12 (35,29 %)	17 (45,95 %)
Otevřené	2 (10 %)	6 (16,22 %)	8 (23,53 %)	5 (11,9 %)	11 (32,35 %)	9 (24,32 %)
Zavřené	18 (90 %)	31 (83,78 %)	26 (76,47 %)	37 (88,1 %)	23 (67,65 %)	28 (75,68 %)
Doplňovací	3 (15 %)	7 (18,92 %)	14 (41,18 %)	10 (23,81 %)	16 (47,06 %)	10 (27,03 %)
Zjišťovací	11 (55 %)	18 (48,65 %)	15 (44,12 %)	21 (50 %)	14 (41,18 %)	17 (45,95 %)
Vylučovací	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	1 (2,38 %)	0 (0 %)	1 (2,7 %)
Výzvolové	6 (30 %)	12 (32,43 %)	5 (14,71 %)	10 (23,81 %)	4 (11,76 %)	9 (24,32 %)
Negativní	1 (5 %)	3 (8,11 %)	2 (5,88 %)	4 (9,52 %)	2 (5,88 %)	1 (2,7 %)
Následné	4 (20 %)	6 (16,22 %)	8 (23,53 %)	8 (19,05 %)	10 (29,41 %)	10 (27,03 %)
Návodné	7 (35 %)	12 (32,43 %)	10 (29,41 %)	11 (26,19 %)	11 (32,35 %)	12 (32,43 %)
Celkem	20 (100 %)	37 (100 %)	34 (100 %)	42 (100 %)	34 (100 %)	37 (100 %)

3. 3. 2 Komparace otázek v rozhovorech s Jaroslavem Faltýnkem

Z tabulky č. 4 vyplývají relativně vyrovnané poměry některých typů otázek položených Jaroslavu Faltýnkovi, u části je ale možné zaznamenat mírné odchylky. Konkrétně u jednoduchých a komplexních otázek činí rozdíl v poměru jejich užití v obou rozhovorech 9,05 %, přičemž komplexní otázky, které mohou být indikátorem většího tlaku moderátora na hosta, kladl Veselovský Faltýnkovi ve vyšší míře během rozhovoru ve Dvaceti minutách.

Mírně se liší také poměr otevřených a zavřených otázek. Odchylka v jejich užití v obou rozhovorech je 6,22 %. Více zavřených otázek, které hostu vymezují určitý prostor pro odpověď, Veselovský kladl opět během rozhovoru ve Dvaceti minutách. Podobná je situace v kategoriích doplňovacích a zjišťovacích otázek. Právě zjišťovacích otázek, které vyžadují jednoznačné odpovědi hosta, Veselovský využil taktéž více v pořadu Dvacet minut – rozdíl činí 6,35 %. Poměry otázek výzvočných, negativních, následných i návodných jsou pak mnohem vyrovnanější, jejich rozdíl nečiní v žádném z těchto typů otázek více než 4 %.

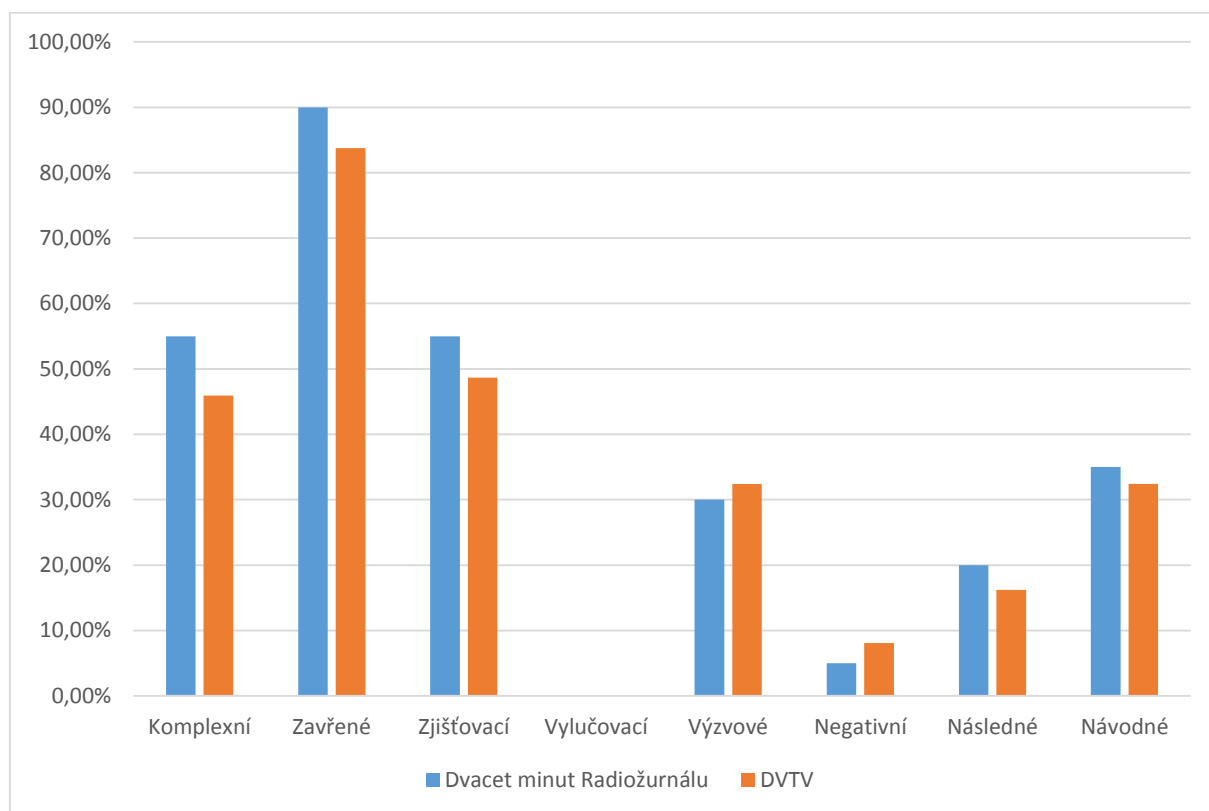
Při pohledu na tabulku č. 4 je zřejmě nejvýraznějším rozdílem samotný celkový počet moderátorových otázek. Ve Dvaceti minutách Radiožurnálu jich Veselovský položil Faltýnkovi o sedmáct méně než v rozhovoru na DVTV. Důvodem v tomto případě nemůže být rozdílná stopáž, v rozhlasovém rozhovoru totiž využil Veselovský na kladení otázek o minutu a dvacet sekund méně času než v rozhovoru na DVTV,¹⁵ rozdíl tedy není příliš velký. V rozhovoru na DVTV se navíc nezvýšila míra následných otázek, naopak jich zde bylo oproti rozhlasovému rozhovoru využito relativně méně. Vysvětlením je tedy spíše větší počet témat, která moderátor v internetovém rozhovoru nastolil.

Po srovnání všech číselných údajů se jeví, že těch otázek, které od hosta vyžadují jednoznačné odpovědi, Veselovský o něco více využíval v rozhovoru ve Dvaceti minutách Radiožurnálu. Dosvědčuje to také následující graf na obrázku č. 1, který ukazuje podíl typů otázek vytvářejících na hosta vyšší tlak při formulování odpovědi. Výjimkou jsou pouze výzvové a negativní otázky, nárůst jejich užití v rozhovoru na DVTV je však velmi malý. Větší míra otázek indikujících konfrontačnost v rozhlasovém rozhovoru je ovšem v souladu s okolností, že se zde objevilo více témat, která lze označit za nepříjemné či konfrontační.

---

¹⁵ Viz tabulka č. 1 (str. 27).

Obr. č. 1 – Poměry otázek indikujících konfrontačnost v rozhovorech s Jaroslavem Faltýnkem

Rozdíl poměrů jednotlivých typů otázek ale není ani v jednom z případů nijak výrazný, největší odchylka má hodnotu 9,05 % (u kategorie komplexních a jednoduchých otázek). Na grafu je navíc možné sledovat, že procentuální hodnoty jednotlivých typů „nátlakových“ otázek jsou si relativně podobné. Z toho důvodu usuzují, že Veselovský k Faltýnkovi přistupoval v obou rozhovorech konzistentně. V rozhlasovém pouze na hosta mírně zvýšil nátlak, a to pro účely získání jednoznačných odpovědí na otázky týkající se hostem nežádoucích témat.

3. 3. 3 Komparace otázek v rozhovorech s Věrou Jourovou

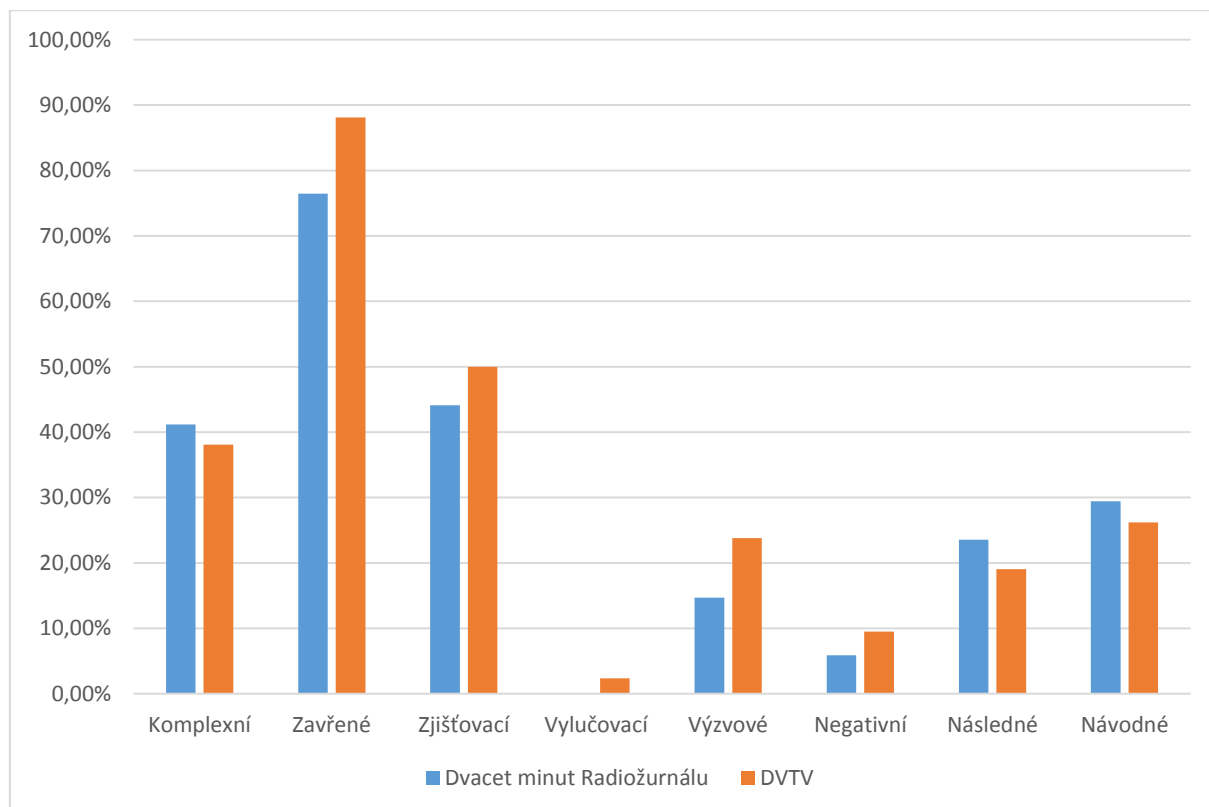
Výsledky formální analýzy otázek Martina Veselovského určených Věře Jourové taktéž ukazují na relativní podobnost nadpoloviční většiny sledovaných kategorií. Nejprve však budou interpretovány z analýzy vyplývající rozdíly.

Největším z nich je rozdíl mezi poměry zavřených a otevřených otázek, kdy v rozhovoru na DVTV Veselovský využil o necelých 12 % zavřených otázek více než v rozhlasovém rozhovoru. Rozdíl v poměru užití zjišťovacích otázek už je pak ale necelých 6 % (vyšší podíl patří opět k rozhovoru na DVTV). Je možné si také povšimnout mírně vyšší frekvence užívání výzvodných otázek, tedy otázek pronesených konstatováním, v rozhovoru na

DVTV – Veselovský jich zde využil oproti rozhlasovému rozhovoru o 9 % více. Velmi mírně vzrostl také poměr negativních otázek, jedná se ale o rozdíl necelých 4 %.

Naopak o podobně zanedbatelný rozdíl bylo v rozhovoru na DVTV méně využito následných otázek. Návodných otázek pak Veselovský v rozhovoru na DVTV vyslovil zhruba o 3 % méně než v rozhovoru ve Dvaceti minutách Radiožurnálu.

Obr. č. 2 – Poměry otázek indikujících konfrontačnost v rozhovorech s Věrou Jourovou

Co se týče celkového počtu otázek, opět jich stihl moderátor položit více v rozhovoru na DVTV, tentokrát ale rozdíl činil jen osm otázek.

V rozhovorech s Věrou Jourovou sice můžeme v poměrech jednotlivých typů otázek zaznamenat mírné výkyvy, rozdíly ovšem nejsou natolik výrazné, aby bylo možné konstatovat, že v rozhovoru na DVTV vystupoval Veselovský vůči Jourové rozdílným způsobem než v pořadu Dvacet minut. Navíc je potřeba k jednotlivým hodnotám přičíst fakt, že témata probíraná v rozhovoru na DVTV byla pro Jourovou spíše citlivější než témata v rozhlasovém rozhovoru. Veselovský tedy častěji kladl zavřené otázky, aby Jourová odpovídala přesně i v okruhu nepříjemných témat. Přesto se ale Veselovský v rozhovoru na DVTV neuchýlil k navyšování počtu návodných otázek – tedy těch, které velmi silně preferují konkrétní odpověď. Jeho nátlak na Jourovou byl tedy v mezích neutralistické pozice. I v případě

rozhovorů s Věrou Jourovou je tedy možné hovořit o relativně konzistentním přístupu moderátora v obou pořadech.

3. 3. 4 Komparace otázek v rozhovorech s Martinem Stropnickým

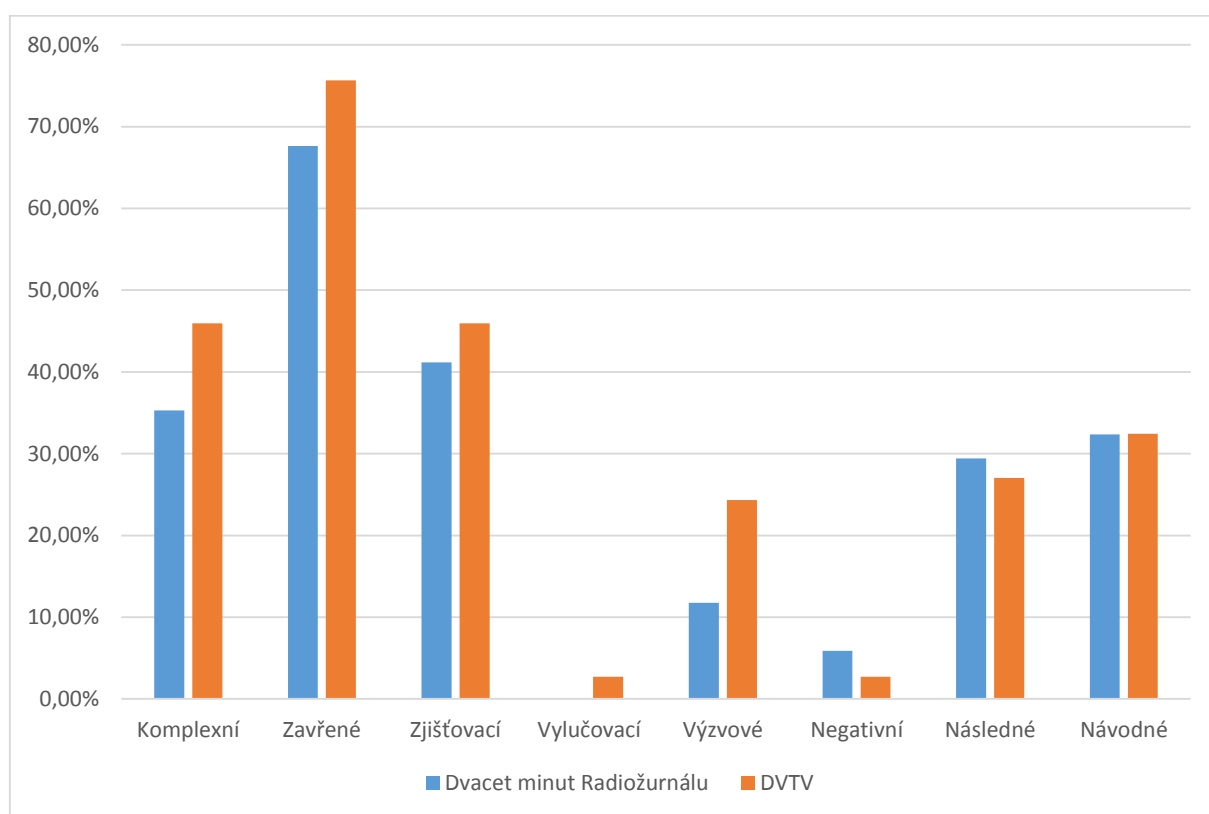
Při pohledu na tabulku č. 4 a porovnání jednotlivých poměrů otázek Veselovského, které kladl Martinu Stropnickému, je v některých kategoriích opět možné konstatovat relativní podobnost sledovaných hodnot v obou zkoumaných rozhovorech. Rozdíly pak lze zaznamenat v kategoriích jednoduchých a komplexních otázek, otevřených a zavřených otázek a především pak doplňovacích a výzvnových otázek.

Co se týče první jmenované skupiny, větší poměr komplexních otázek oproti jednoduchým Veselovský využil v rozhovoru na DVTV – v porovnání s rozhlasovým rozhovorem o necelých 11 % více. Také zavřené otázky, které nedávají hostu příliš velký prostor pro formulaci odpovědi, Veselovský kladl ve větší míře v rozhovoru na DVTV, přičemž rozdíl oproti rozhlasovému rozhovoru činí 8 %. Nejvíce se data těchto dvou zkoumaných rozhovorů liší v kategorii doplňovacích otázek. O 20 % více jich Veselovský využil v rozhovoru ve Dvaceti minutách. O tolik procent nižší míra užití otevřených otázek v rozhovoru na DVTV by mohla indikovat rovnocenné navýšení užití otázek zjišťovacích. To se ovšem v tomto případě nestalo, zjišťovacích otázek v rozhovoru na DVTV Veselovský využil jen o necelých 5 % více. Rozdíl se projevil spíše v kategorii výzvnových otázek – tedy těch, které jsou proneseny v podobě prostého sdělení. V rozhovoru na DVTV se jejich počet oproti rozhovoru ve Dvaceti minutách navýšil o 12, 5 %. Veselovský navíc v rozhovoru na DVTV položil Stropnickému také jednu vylučovací otázku.

V dalších sledovaných typech otázek nepozorujeme odchylky výraznější než 3 %. Zajímavý je v podstatě identický poměr užití návodných otázek v obou rozhovorech. Velmi podobný je také celkový počet otázek, v rozhovoru na DVTV Veselovský hostu položil jen o tři více.

Následující graf ukazuje, že i při procentuálních rozdílech v některých otázkových kategoriích se míra užití otázek umožňujících větší nátlak na hosta principiálně příliš nemění.

Obr. č. 3 – Poměry otázek indikujících konfrontačnost v rozhovorech s Martinem Stropnickým

V poslední dvojici rozhovorů tak můžeme sledovat jedinou výraznější změnu, a sice 20% rozdíl v poměru doplňovacích otázek. Odchylna v případě otázek zjišťovacích je už však téměř zanedbatelná, rozdíl panuje spíše v poměrech otázek výzvodých. Pokud se ale podíváme na tematickou skladbu, charakter rozhlasového rozhovoru byl poněkud informativnější, čemuž odpovídá právě vyšší podíl doplňovacích otázek (v tomto rozhovoru bylo použito nejvíce doplňovacích otázek ze všech šesti sledovaných rozhovorů).

Také v případě obou rozhovorů s Martinem Stropnickým si tedy dovoluji tvrdit, že podle formální analýzy otázek se přístup k tomuto hostu a způsob vedení obou mediálních dialogů, nezávisle na změně pořadu a charakteru média, dá považovat za konzistentní.

3. 4 Analýza otázek podle stylové hodnoty

Další metoda, kterou lze analyzovat otázky moderátora, je jejich kategorizace navržená Petrem Chlebounem v práci *Projekt kontinuální analýzy diskuzních pořadů českých televizí* (2003). Chleboun zde navrhuje klasifikaci otázek na základě jejich stylové hodnoty na neutrální, konfrontační a vstřícné. (Chleboun 2003: 195)

Neutrální otázky jsou z hlediska nestrannosti moderátora zpravidla velmi korektní. Chleboun za neutrální označuje takovou repliku, která klade důraz především na obsah a informace. Neutrální otázka či promluva může například obsahovat tvrzení, které následně slouží jako iniciace debaty. Posouvá tedy průběh diskuse po obsahové stránce a rozšiřuje či prohlubuje rozsah informací v daném tématu. Vysoký podíl neutrálních replik moderátora tedy značí informativní charakter diskuze. (tamtéž)

Ukázka č. 13 (Dvacet minut Radiožurnálu, 6. 12. 2013) – příklad neutrální otázky

MV: ee čí rozpočet ste to paní poslankyně dnes vlastně schvalovali. ptám se na to kdo ho připravil?

Konfrontační otázky naopak posilují očekávání konkrétní odpovědi jako jediné akceptovatelné. „*Pokud obsah hostovy odpovědi nekoresponduje s vyvolaným očekáváním, moderátorova původní promluva připravuje vnímání takové odpovědi jako sporné či problematické. Pokud je vedení diskuze korektní, konfrontace směřuje k verifikaci či rektifikaci uváděných informací/obsahů, popřípadě odhalování rozporů ve výpovědích hostů.*“ (tamtéž)

Chleboun tedy upozorňuje na to, že použití konfrontační otázky samo o sobě nesnižuje korektnost moderátora. Získávání informací pouze prostřednictvím konfrontace však podle něj může značit nevyváženou strategii moderátora. (tamtéž)

Ukázka č. 14 (Dvacet minut Radiožurnálu, 6. 12. 2013) – příklad konfrontační otázky

MV: no. já mám v ruce například usnesení rozpočtového výboru ze čtvrtého prosince kde je napsáno že: rozpočtový výbor doporučuje poslanecké sněmovně aby (.) v tom prvním čtení schválila základní údajně návrhu zákona o státním rozpočtu na příští rok, ((nádech)) a vy máte jedna dva tři čtyři pět a včetně andreje babiše šest členů v rozpočtovém výboru. pokud nikdo z nich ten ((nádech)) návrh zákona nečetl, jak mohli hlasovat pro takové doporučení?

Vstřícné otázky jsou ty, kterými moderátor vyjadřuje kladný postoj k hostu. Sděluje například pozitivní skutečnosti v souladu s obsahem promluvy hosta nebo během dialogu podporuje jeho pozici. (tamtéž: 196)

Z podílu konfrontačních a neutrálních otázek moderátora je pak stanovena celková míra konfrontace v jeho způsobu vedení rozhovoru. Chleboun uvádí, že relevantní význam má tento

údaj pouze v relativním vztahu konfrontačnosti moderátora vůči jednotlivým hostům, nikoli v práci s absolutními hodnotami. Pokud se míra konfrontačnosti moderátora nemění v závislosti na změně hosta, můžeme hovořit o nestrannosti moderátorova vedení rozhovoru. „*Pokud však podíl konfrontačních otázek položených jednomu z hostů výrazně vybočuje z průměru, nestrannost je oslabena.*“ (tamtéž)

Právě tuto metodu v rámci svých analýz diskusních pořadů využívá společnost Media Tenor, která se zabývá obsahovou analýzou mediálních sdělení. „*Nestrannost moderátora je možné posuzovat podle konfrontačního, neutrálního, případně vstřícného charakteru jeho replik. Platí, že čím je relativní poměr konfrontačních otázek k jednotlivým uskupením, či konkrétním hostům vyrovnanější, tím je moderátorův přístup objektivnější, nestrannější.*“ (Media Tenor 2015: 6)

Jelikož se tato práce zaměřuje na analýzu způsobu tázání v rámci dvou rozdílných pořadů, bude určujícím aspektem při komparaci výsledků a posuzování míry konfrontačnosti moderátora změna pořadu, nikoli hosta – jak je tomu právě v případě analýz společnosti Media Tenor.

Analýza stylové hodnoty otázek pak bude v této práci sloužit spíše jako doplňující prvek formální analýzy otázek, a to z toho důvodu, že hranice mezi neutrálními a konfrontačními otázkami je v některých případech poměrně diskutabilní. Kromě společných rysů jednotlivých typů otázek jsou totiž důležitým faktorem při jejich určování také neverbální prvky, například intonace moderátora. Důsledkem toho je, že některé otázky, které by byly pouze na základě transkriptu označeny za neutrální, se po poslechu jeví spíše jako konfrontační. Klasifikace stylové hodnoty tedy může být v některých případech do určité míry subjektivní záležitostí. I přesto má ale tato metoda potenciál zajímavým způsobem doplnit výsledky formální analýzy otázek a přispět k odpovědi na otázku, zda se moderátorův způsob vedení politického interview změnil na základě změny formátu pořadu.

3. 4. 1 Výsledky analýzy otázek podle stylové hodnoty

Kompletní výsledky analýzy otázek podle stylové hodnoty shrnuje následující tabulka. Oproti formální analýze mohly být otázky v analýze podle stylové hodnoty zařazeny vždy pouze do jedné ze tří daných kategorií. Vzhledem k mnohem menšímu počtu sledovaných kategorií tedy není třeba data obsažená v tabulce č. 5 shrnovat zvlášť v jednotlivých podkapitolách.

Tabulka č. 5 – Přehled typů otázek podle stylové hodnoty užitých ve sledovaných rozhovorech

Typy otázek podle stylové hodnoty	Faltýnek Dvacet minut	Faltýnek DVTV	Jourová Dvacet minut	Jourová DVTV	Stropnický Dvacet minut	Stropnický DVTV
Neutrální	9 (45 %)	17 (45,95 %)	20 (58,82 %)	24 (57,14 %)	20 (58,82 %)	22 (59,46 %)
Konfrontační	11 (55 %)	20 (54,05 %)	14 (41,18 %)	18 (42,86 %)	14 (41,18 %)	15 (40,54 %)
Vstřícné	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Celkem	20 (100 %)	37 (100 %)	34 (100 %)	42 (100 %)	34 (100 %)	37 (100 %)

Ani v jednom z šesti rozhovorů Martin Veselovský nepoužil žádnou otázku, kterou by bylo možné ohodnotit jako vstřícnou. Vůči hostům nejednal podbízivým způsobem, v tomto ohledu tedy nebyla narušena jeho neutralistická pozice.

Velmi vyrovnané jsou ve dvojicích sledovaných rozhovorů také poměry neutrálních a konfrontačních otázek. Pokud budeme hodnoty srovnávat opět ve dvojicích se stejným hostem, odchylky mezi poměry neutrálních a konfrontačních otázek jsou v podstatě zanedbatelné.

Ve dvojici rozhovorů s Jaroslavem Faltýnkem se pak ukazuje nárůst konfrontačních otázek – Veselovský jejich frekvenci zvýšil v internetovém i rozhlasovém rozhovoru ve shodné míře. K tomuto hostu tedy přistupoval o něco konfrontačněji, což potvrzují také výsledky formální analýzy otázek, kde byly u obou rozhovorů s Faltýnkem zaznamenány vyšší procentuální hodnoty typů otázek umožňujících větší nátlak. Ve dvojicích rozhovorů s Věrou Jourovou a Martinem Stropnickým je pak míra užití konfrontačních otázek velice konzistentní – u všech čtyř rozhovorů je to kolem 41 %.

Analýza otázek podle stylové hodnoty tedy potvrdila, že moderátorův způsob vedení rozhovoru z hlediska kladení otázek zůstává se změnou formátu pořadu konstantní. Zaznamenán byl pouze rozdíl v přístupu k jednomu z hostů, Jaroslavu Faltýnkovi, který se však projevil v internetovém i rozhlasovém rozhovoru.

4 ZÁVĚR

Tato práce se zaměřovala na klíčový nástroj profesionálního moderátora, a sice na otázky, které pokládá v průběhu mediálního dialogu svým hostům. Cílem práce bylo v rámci výzkumného vzorku analyzovat a porovnat způsob dotazování Martina Veselovského v politických rozhovorech pořadů Dvacet minut Radiožurnálu a DVTV. Konkrétně byly otázky analyzovány z hlediska své formy a doplňkově také z hlediska stylové hodnoty. Komparace výsledků těchto analýz pak měla přinést odpověď na otázku, zda se přechod od veřejnoprávního rozhlasového média k soukromému internetovému médiu projevil na způsobu tázání moderátora.

Jelikož moderátorovy otázky jsou vždy zasazeny do kontextu konkrétního mediálního dialogu a sám moderátor během rozhovoru zastupuje určitou mediální instituci, bylo nezbytné všechny tyto specifické okolnosti blíže charakterizovat v teoreticko-metodologické části práce. Ta kromě vysvětlení základních pojmů popsala role účastníků mediálního dialogu, rozdílnost v jejich postavení a pravomocech a také specifika politického rozhovoru. Nezbytné bylo charakterizovat oba zkoumané pořady a mediální platformy, na nichž fungují.

I přes výrazné rozdíly mezi formáty obou pořadů bylo v rozboru jednotlivých rozhovorů zjištěno, že na DVTV i ve Dvaceti minutách Radiožurnálu je dán hostům pro jejich odpovědi přibližně stejný prostor. Výrazně se neliší ani prostor určený pro otázky moderátora. V rozhlasových rozhovorech bylo pouze možné pozorovat o něco větší důraz na moderátorovy promluvy určené publiku. Vysvětlení poskytuje teoretická část práce zaměřená na specifika rozhlasového vysílání – kvůli absenci jiného než zvukového kódu musí moderátoři častěji využívat právě těchto prostředků usnadňujících orientaci posluchačů. Naproti tomu multimedialita, jíž disponuje videokanál DVTV, umožňuje tyto promluvy určené publiku omezit. Divák kontextualizující informace získá z textu, který doprovází každé video, navíc se může k libovolným pasážím rozhovoru neomezeně vracet. V praxi to pak znamená, že v rozhlasovém rozhovoru Martin Veselovský věnuje replikám určeným publiku zhruba o 20-30 sekund více než v internetovém rozhovoru.

Stěžejní částí práce však byla kvantitativní formální analýza otázek, která měla přinést odpověď na otázku, zda se liší Veselovského způsob vedení rozhovorů ve sledovaných pořadech. Výsledky analýzy byly srovnány a interpretovány ve dvojicích se společným politickým hostem. Po komparaci otázek položených Jaroslavu Faltýnkovi, Věře Jourové i Martinu Stropnickému bylo konstatováno, že poměry sledovaných typů otázek se při změně

charakteru média výrazně nemění. Zvláště byly sledovány především ty otázky, které indikují konfrontační přístup moderátora. Zaznamenané odchylky byly většinou zanedbatelné, opačné případy byly jen výjimečné. Z formální analýzy otázek tedy vyplývá, že Martin Veselovský od přechodu k internetovému soukromému médiu nezačal politickým hostům klást ve větší míře otázky indikující verbální agresivitu. Jeho přístup se v rámci výzkumného vzorku naopak jeví jako konzistentní.

Zjištění získaná pomocí formální analýzy potvrdila také kvantitativní analýza otázek podle stylové hodnoty, která sledovala poměr konfrontačních otázek ve všech zkoumaných rozhovorech. Výsledky analýzy a jejich komparace taktéž ukazují na to, že v souvislosti s přechodem k soukromému internetovému médiu se míra konfrontačnosti Veselovského vůči hostům nezvýšila. Pokud k nárůstu konfrontačních otázek došlo, příčinou byla změna hosta, nikoli pořadu.

Na základě vybraného výzkumného vzorku šesti rozhovorů se třemi hosty je možné konstatovat, že způsob tázání Martina Veselovského při vedení politických rozhovorů se v rozhlasovém pořadu Dvacet minut Radiožurnálu a na internetovém videokanálu DVTV neliší. I přesto, že formáty obou pořadů a charakter jejich mediálních institucí jsou rozdílné, moderátor Martin Veselovský dokazuje, že hlavním faktorem ovlivňujícím míru konfrontačnosti vůči hostu je právě on sám.

Jistě by bylo možné a přínosné výzkumný vzorek analýzy rozšířit o řadu dalších rozhovorů, což by zjištěné výsledky značně zpřesnilo. Výstup analýzy v této práci však ukazuje na to, že pokud je moderátor skutečný profesionál, dokáže vést rozhovor stejně nestranně v médiu veřejnoprávním i soukromém.

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

BUČEK, Jaroslav. Moderátor – objekt zájmu respondenta. *Jazyk a kultúra* [online]. 2012, roč. 3, č. 12, 6 s. [cit. 2016-01-26]. ISSN 1338-1148. Dostupné z: <http://www.ff.unipo.sk/jak/cislo12.html>

CLAYMAN, Steven E. a John HERITAGE. Questioning Presidents: Journalistic Deference and Adversarialness in the Press Conferences of U.S. Presidents Eisenhower and Reagan. *Journal of Communication*, 2002, roč. 52, s. 749-775. [ISSN 1460-2466].

ČESKÝ ROZHLAS. *Kodex Českého rozhlasu*. Dostupné také z: <http://www.rozhlas.cz/rada/legislativa/zprava/kodex-ceskeho-rozhlasu--789056>

ČMEJRKOVÁ, Světlá. Televizní interview a jiné duely. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu. *Slovo a slovesnost*, 1999, roč. 60, č. 4, s. 247-267. ISSN 0037-7031.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In: *Jazyk, média, politika*. ČMEJRKOVÁ, Světlá - HOFFMANNOVÁ, Jana. Praha: Academia, 2003. s. 80-115. ISBN 80-200-1034-3.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. 1. Předmluva: Styl mediálních dialogů. In: *Styl mediálních dialogů*. ČMEJRKOVÁ, Světlá aj. Praha: Academia, 2013. s. 9-14. ISBN 978-80-200-2267-7.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. 4. Typy mediálních dialogů. In: *Styl mediálních dialogů*. ČMEJRKOVÁ, Světlá aj. Praha: Academia, 2013. s. 45-76. ISBN 978-80-200-2267-7.

HAVLÍK, Martin. Otázky Václava Moravce. In: *Člověk - jazyk - text*. JAKLOVÁ, Alena aj. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2008a. s. 195-199. ISBN 978-80-7394-075-1.

HAVLÍK, Martin. Poznámky k práci moderátorů televizních politických debat a rozhlasových interview. *Jazykovědné aktuality*, 2008b, roč. 45, č. 1-2. s. 4-32. ISSN 1212-5326.

HAVLÍK, Martin. 9. Dvojitý řád střídání replik mluvčích v televizních politických debatách. In: *Styl mediálních dialogů*. ČMEJRKOVÁ, Světlá aj. Praha: Academia, 2013. s. 196-229. ISBN 978-80-200-2267-7.

HERITAGE, John a Steven CLAYMAN. *Talk in Action: interaction, identities, and institutions*. Chichester: Wiley-Blackwell, 2010. ISBN 978-1-4051-8549-3.

HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1283-7.

HOFFMANNOVÁ, Jana. 6. Styl rozhovorů v televizních publicistických pořadech: vyhýbavé strategie českých politiků. In: *Styl mediálních dialogů*. ČMEJRKOVÁ, Světa aj. Praha: Academia, 2013. s. 129-138. ISBN 978-80-200-2267-7.

HOFFMANNOVÁ, Jana a Olga MÜLLEROVÁ. *Jak vedeme dialog s institucemi*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0446-7.

CHLEBOUN, Petr. Projekt kontinuální analýzy diskuzních pořadů českých televizí. *Slovo a slovesnost*, 2003, roč. 64, č. 3, s. 193-200. ISSN 0037-7031.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3.

KADERKA, Petr a Zdeňka SVOBODOVÁ. Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskuzních pořadů. *Jazykovědné aktuality*, 2006, roč. 43, č. 3-4, s. 18-51. ISSN 1212-5326.

KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd. 2., opr. [i.e. 4. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

MARKOVÁ, Ivana, Olga MÜLLEROVÁ a Jana HOFFMANNOVÁ. Od teorie dialogu k institucionální komunikaci. *Slovo a slovesnost*, 1999, roč. 60, č. 3, s. 195-211. ISSN 037-7031.

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5.

MEDIA TENOR. *Analýza diskuzních pořadů a zpravodajsko-publicistických rozhovorů (rok 2015)*. Ostrava: Media Tenor, 2016. Dostupné také z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/sledovanost-a-spokojenost/mereni-verejne-sluzby/analyza-zpravodajstvi-a-publicistiky/?id=7654&strana=5=1&category=5>

MÜLLEROVÁ, Olga. Otázka a odpověď v dialogu. *Slovo a slovesnost*, 1982, roč. 43, č. 3, s. 200-211. ISSN 037-7031.

MÜLLEROVÁ, Olga. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In: *Jazyk, média, politika*. ČMEJRKOVÁ, Světlá a HOFFMANNOVÁ, Jana. Praha: Academia, 2003. s. 116-156. ISBN 80-200-1034-3.

MÜLLEROVÁ, Olga. 5.2 Ranní interview jako druh komunikačního žánru. In: *Styl mediálních dialogů*. ČMEJRKOVÁ, Světlá aj. Praha: Academia, 2013. s. 83-117. ISBN 978-80-200-2267-7.

MÜLLEROVÁ, Olga a Jana HOFFMANNOVÁ. *Kapitoly o dialogu*. Praha: Pansofia, 1994. ISBN 80-85804-29-8.

NEKVAPIL, Jiří. Etnometodologická konverzační analýza v systému encyklopedických hesel. *Češtinář*, 1999/2000, roč. 10, č. 3, s. 80-87. ISSN 1211-6874.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3., rozš. vyd. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7.

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.

Elektronické zdroje:

3x Křišťálová lupa pro DVTV! Co na to říká Martin Veselovský? Ptali jste se vy. Podívejte se! In: *Aktuálně.TV – DVTV*. [online]. 21. 11. 2015. [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/3x-kristalova-lupa-pro-dvtv-co-na-to-rika-martin-veselovsky/r~eec8a9c88fbe11e59772002590604f2e/>

ČESKÝ ROZHLAS. Audioarchiv. Dvacet minut Radiožurnálu. *Český rozhlas*. [online]. © 1997-2015 [cit. 2016-02-08]. Dostupné z: <http://hledani.rozhlas.cz/iRadio/?query=&reader=&porad%5B%5D=Dvacet+minut+Radio%5B%5D=C5%BEurn%C3%A1lu>

ČESKÝ ROZHLAS. Radiožurnál. O pořadu Dvacet minut Radiožurnálu. *Český rozhlas*. [online]. © 1997-2016 [cit. 2016-02-08]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/dvacetminut/>

Dvacet minut Radiožurnálu. In: *Český rozhlas*. [online]. 27. 2. 2014, 17:05. [cit. 2016-01-11]. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3071295>

Dvacet minut Radiožurnálu. In: *Český rozhlas*. [online]. 10. 4. 2014, 17:05. [cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3099690>

Dvacet minut Radiožurnálu. In: *Český rozhlas*. [online]. 6. 12. 2013, 17:05. [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3020066>

Faltýnek: Odměny pro Kleslovou jsou nepřiměřené, budeme na pražské ANO apelovat, aby se snížily. In: *Aktuálně.TV - DVTV*. [online]. 2. 10. 2015. [cit. 2016-01-11]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/faltynec-odmeny-pro-kleslovou-jsou-neprimerene-budeme-na-pra/r~fff98ebe687d11e5974b0025900fea04/>

Jourová: Opustím sněmovnu i vedení ANO. Pokud mne jmenují. In: *Aktuálně.TV - DVTV*. [online]. 4. 10. 2014. [cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/jourova-pokud-v-eu-uspeji-opustim-snemovnu-i-vedeni-ano/r~c04b0e6c4bb111e4b3d60025900fea04/>

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. Výpis z obchodního rejstříku Online Partners s.r.o. *eJustice*. [online]. © 2012-2015 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=860113&typ=PLATNY>

SLÍŽEK, David. Podepsáno: Drtinová, Veselovský a spol. budou s Economii vysílat DVtv. In: *Lupa.cz*. [online]. 6. 5. 2014, 14:09. [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/podepsano-drtinova-veselovsky-a-spol-budou-s-economii-delat-dvtv/>

Stropnický: Cvičení odvedenců? Až Rusové vstoupí do Pobaltí. In: *Aktuálně.TV - DVTV*. [online]. 11. 3. 2015. [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/stropnicky-cviceni-odvedencu-az-rusove-vstoupi-do-pobalti/r~85ff76a8c7fd11e494a20025900fea04/>

6 SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Naměřené časy v rozhovorech s Jaroslavem Faltýnkem – str. 27

Tabulka č. 2 – Naměřené časy v rozhovorech s Věrou Jourovou – str. 28

Tabulka č. 3 – Naměřené časy v rozhovorech s Martinem Stropnickým – str. 29

Tabulka č. 4 – Přehled typů otázek podle formy užitých Martinem Veselovským ve sledovaných rozhovorech – str. 34

Tabulka č. 5 – Přehled typů otázek podle stylové hodnoty užitých ve sledovaných rozhovorech – str. 42

7 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1 – Poměry otázek indikujících konfrontačnost v rozhovorech s Jaroslavem Faltýnkem

– str. 36

Obr. č. 2 – Poměry otázek indikujících konfrontačnost v rozhovorech s Věrou Jourovou

– str. 37

Obr. č. 3 – Poměry otázek indikujících konfrontačnost v rozhovorech s Martinem Stropnickým

– str. 39

8 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Seznam politických hostů Martina Veselovského interviewovaných ve Dvaceti minutách Radiožurnálu a na DVTV

Příloha č. 2 - Seznam transkripčních značek podle manuálu pro přepisovatele

Příloha č. 3 - Transkript rozhovoru s Jaroslavem Faltýnkem ve Dvaceti minutách Radiožurnálu

Příloha č. 4 - Transkript rozhovoru s Jaroslavem Faltýnkem na DVTV

Příloha č. 5 - Transkript rozhovoru s Věrou Jourovou ve Dvaceti minutách Radiožurnálu

Příloha č. 6 - Transkript rozhovoru s Věrou Jourovou na DVTV

Příloha č. 7 - Transkript rozhovoru s Martinem Stropnickým ve Dvaceti minutách Radiožurnálu

Příloha č. 8 - Transkript rozhovoru s Martinem Stropnickým na DVTV